Dr MAKSIMILIJAN LACH

ŽIVOTI SVETACA

ZA SVAKI DAN

Za mjesec svibanj

IZDALO
HRVATSKO KNJIŽEVNO DRUŽTVO SV. JERONIMA
U ZAGREBU

JERONIMSKO IZDANJE 678.

S odobrenjem duhovne oblasti zagrebačke nadbiskupije br. 3574. od 18. travnja 1941.

Tiskanje i razpačavanje dopušteno odlukom Državnog izvještajnog i promičbenog ureda od 9. VII. 41. broj 441-41.

TISAK NARODNE TISKARE U ZAGREBU

SVETI FILIP I JAKOB, APOSTOLI

Filip je bio ribar iz grada Betsaide u Galileji. kod jezera Genezaretskoga. Premda je bio zabavljen kućnom brigom i težkom ribarijom, ipak je marljivo proučavao zakon Gospodnji i nastojao po njemu udesiti svoj život. Bio je pobožan i pravedan i svoje je kćeri odgajao u strahu Božjem. Tim je zavriedio, da ga Spasitelj pozove među svoje učenike. S riečima: »Hajde za mnom«, pozvao je Božanski Spasitelj Filipa, i ova rieč, pa mili pogled Isusov bio je dosta, da se Filip zauviek sdruži s Kristom. Tek što je Filip upoznao Spasitelja, odmah se potrudi, da i druge predobije za nj. Među prvima svog prijatelja Natanaela.

Kad je bio blizu Vazam, praznik židovski, otide Isus preko jezera Genezaretskoga, i za njim je išlo množtvo naroda, jer su vidjeli čudesa, koja je činio na bolestnicima. Kad je Isus vidio množtvo naroda, gdje ide k njemu, reče Filipu: »Gdje ćemo kupiti hljeba, da ovi jedu?« — Filip nije razumio zašto ga Spasitelj pita, pa odgovori: »Za 200 dinara hljeba nije dosta, da svakomu od njih pomalo dopadne.« — Tom zgodom se nahranilo 5.000 ljudi sa 5 ječmenih hljebova i dvie ribe, i jamačno je tada Filip uvidio, kako je sva njegova briga kraj Isusa suvišna.

Isus je došao u Jeruzalem nekoliko dana prije svoje gorke muke. Tom zgodom pristupiše Filipu neki pogani s molbom: »Gospodine, htjeli bismo vidjeti Isusa« — Filip se poboja da se radi o kakovoj uroti narodnih starješina i zato reče najprije Andriji, a po tom odvede ljude.

Na Posljednjoj večeri reče Isus svojim učenicima: »Kad biste mene znali, onda biste znali i Otca mojega, i odsada ćete ga znati i vidjeste ga.« — Filip pomisli da Isus govori o tjelesnom gledanju nebeskoga Otca, pa radostno klikne: »Gospodine, pokaži nam Otca, i dosta nam je.« — Isus mu odgovori: »Filipe, tko vidi mene, vidi i Otca. Zar ne vjerujete, da sam ja u Otcu i Otac u meni?«

Poslije Kristova uzkrsnuća i uzašašća na nebo, te po dolazku Duha Svetoga proboravio je Filip duže vrieme u židovskoj zemlji i navješćivao nauk Kristov i mnogo pretrpio radi Isusa. Iz Palestine zaputio se Filip u Frigiju (u Maloj Aziji), izkorienio ondje krivobožtvo i usrećio nebrojeno množtvo svieta kršćanskom vjerom. U gradu Hijerapolu bude napokon uhvaćen, bačen u tamnicu, šiban, na križ razpet i napokon kamenovan. Kod njegove smrti nastao je strašan potres, pogani se razbjegli od straha, a kršćani su u miru sahranili sv. ostatke apostolove. Njegovo je tielo kasnije preneseno u Rim, gdje se i sada nalazi u crkvi sv. Apostola.

Jakob mlađi bio je sin Marije udate za Alfeja ili Kleofu, koja je rodila još i apostola Judu Tadeja i Simona te nekog Josipa. U Židova je bio običaj, da su se svi bližnji rođaci zvali braća, pa tako je i Jakov, budući Isusov rod, prozvan bratom Gospodnjim. Historičar Hegezip kaže, da je Jakob od djetinjstva bio Bogu zavjetovan na osobito oštar život; nije pio vina niti kakva opojna pića, nije jeo mesa osim od vazmenog janjeta, nije strigao kose niti se mazao mirisnim mastima. Vazda je išao bos i nosio vazda isto odielo od prosta platna i tako se mnogo klečeći Bogu molio, da su mu koljena otvrdnula kao u deve.

Poslije dolazka Duha Svetoga, bi Jakob izabran biskupom u Jerusalemu. Živio je tako sveto, da su ga ne samo kršćani nego i Židovi zvali pravednikom i natjecali se, da mu se dotaknu ruba od odjeće. Kako se u Jerusolimu svaki dan sve više Židova obraćalo k vjeri Isusovoj, židovski svećenički poglavari stadoše bjesniti na Jakoba. On bude odveden na visoko mjesto kod hrama i pozvan, da odanle pred svim narodom poreče Krista. A Jakob odgovori: »Krist sjedi na nebesima s desne Bogu i doći će u oblacima nebeskim.« — Sada uzađu neki na mjesto, gdje je Jakob stajao, i bace ga u provaliju. Jakob se stade moliti za svoje neprijatelje, no oni ga zaspu kamenjem i jedan valjar udari ga valjkom po glavi, da se mrtav srušio. To je bilo 62. god. po Kristovu rođenju.

Sv. Jakob je ostavio divnu poslanicu, rieč Božju, u kojoj nagovara kršćane na strpljivost i daje im prekrasna pravila za život. Tako kaže među ostalim: »Blago čovjeku, koji pretrpi napast jer kad bude izkušan, primit će vienac života, koji Bog obeća onima, koji ga ljube.

*

Sv. Filipe i Jakobe, divni apostoli Božji, molite za nas!

SVETI ATANAZIJE VELIKI

Atanazije se rodio god. 296. u gradu Aleksandriji u Egiptu. Aleksandrija je onda bila glavni grad Egipta i jedan od najvećih gradova u rimskom carstvu sa milijun duša. U to doba nastade arijevsko krivovjerstvo, koje poreče Kristovo Božanstvo i time zaprieti propašću kršćanstva. Tada ustade Atanazije, kao mač u ruci Božjoj, da brani Crkvu od paklene sile i lažnog nauka. Riečju, perom i trpljenjem borio se Atanazije. Na obćem crkvenom saboru u Niceji god. 325. bude osuđen Arijev nauk. Mladi đakon Atanazije steče svojom obranom Kristove nauke poštovanje i ljubav crkvenih otaca, ali i mržnju arijevaca.

Po smrti patrijarha aleksandrijskog bude Atanazije jednoglasno izabran biskupom i patrijarhom. Međutim car Konstantin zapovjedi Atanaziju, da Arija primi u crkvenu zajednicu, i kad se Atanazije ne htjede pokoriti carevu nalogu, obiediše ga arijevci kod cara, da se urotio protiv njega, što više, da je ubio biskupa Arsenija i odsjekao mu ruku, koja mu treba kod čaranja! Arijevci podkupiše i neku ženu, koja se pritužila sudu, da je primila Atanazija na noćište, a on ju je zlostavio. Sve te podvale bile su odkrivene kao najpodlija laž, dapače žena je na sudu zamienila Atanazija sa njegovim pratiocem i stoga kao lažljivka bila od suda odtjerana. Biskup Arsenije zamoli pismom Atanazija za oproštenje i izkaza mu želju, da stupi u crkvenu zajednicu.

Uza sve to neprijatelji Atanazijevi nisu mirovali, dok naposljedku nije car Konstantin prognao Atanazija u Trier, grad u sadašnjoj Njemačkoj. Krivovjerni Arije htio je sada svom silom unići, kao tobože dobar vjernik, u crkvenu zajednicu; međutim nenadano umre. Godine 333. umre i car Konstantin, i Atanazije se vrati kući. Ali veselje naroda nije dugo trajalo. Arijevci obtuže Atanazija da buni narod protiv cara. Na crkvenoj skupštini skinu Atanazija, a za patrijarhu izaberu sebi arijevskog

biskupa. Narod ne htjede primiti novoga biskupa, ali ga carska vojska uvede silom u grad a zatim i u crkvu. Atanazije ode u Rim k papi Juliju I., ali ni papina pisma nisu mogla krivovjernih biskupa odvratiti sa stranputice, pa tako bude Atanazije prinuđen više od 3 godine proboraviti u Rimu daleko od svoga duhovnoga stada. Obćem metežu u Crkvi stane na kraj crkveni sabor u Sardici god. 347., i Atanazije se ponovno vrati u Aleksandriju. Kao da se sav grad napunio Duha Svetoga, tako je sviet polazio službu Božju i jedan je drugoga nagovarao na krepost. Kako piše sam Atanazije, toliko je nastalo u kreposti natjecanje, te bi čovjek mislio koliko ima porodica i kuća, da ima toliko crkvi, tako su stanovnici valjani bili i Bogu se molili.

U to se narod pobuni protiv cara Konstancija i kad je car svladao buntovnike, obtuže arijevci Atanazija, da je držao s pobunjenicima. Na crkvenom saboru car je silom tražio, da se osudi Atanazija. On pobjegne u pustinju, no i ondje mu je car radio o glavi. U to umre car Konstancije, a naslieđi ga veliki protivnik kršćanstva Julijan Apostata (odpadnik). Nakon kratkog vremena Atanazije morade bježati, a to samo za to, što je mudro i blago upravljao crkvenom obćinom.

Julijanov nasljednik, car Jovijan, bio je dobar katolik i mnogo je poštivao Atanazija, koji se vratio na svoju stolicu. No car nažalost umre već za 8 mjeseci. Novi car, Valent, ljuti arijevac, opet je progonio katoličke biskupe, ali od straha pred narodnom bunom dopustio je Atanaziju, da nakon petog progonstva živi u miru i radi za spasenje svojih vjernih. Tako je Gospodin, koji je utišao vjetar i valove na moru, dao svome vjernome sluzi još na ovome svietu pod konac života mir da mu bude znak i zalog nebeskoga i vječnoga mira, u koji je Atanazije unišao 2. svibnja 373. god.

*

Na Atanaziju se doslovce izpuniše Kristove rieči: »Blaženi, koji progonstvo trpe radi pravde, jer je njihovo kraljevstvo nebesko.« — A blago i nama, kad nas uzproklinju i uzprogone i uzgovore na nas sve zlo radi Krista. Veselimo se i radujmo se, jer je plaća naša velika na nebesima. Zaista nema druge: Svi, koji hoće pobožno živjeti u Kristu Isusu, trpjet će progonstvo.

*

Usliši molimo te, Gospodine, naše prošnje i po zaslugama bl. Atanazija odrieši nas od sviju grieha!

NAŠAŠĆE SVETOGA KRIŽA

Kad je car Konstantin veliki godine 312. znakom svetoga križa pobiedio svoga suparnika cara Maksencija i prvi od rimskih careva postao kršćanin, odluči svoju zahvalnost pokazati i djelom. Na onom mjestu, na kojem je Isus svojom smrću stekao spasenje svima ljudima, namisli car sagraditi veličanstvenu crkvu. I majka Konstantinova, sveta Jelena, imala je istu pobožnu misao i ona je živo željela, da nađe i sveti križ, na kojemu je Krist za nas umro. Pogani su iz mržnje na Krista zatrli gotovo svaki trag svetom grobu. Sveto mjesto zasuli su kamenjem i zemljom i sagradili na njem hram božici Veneri. Sveta Jelena sruši hram, izprekopa zemlju, nađe grobnicu Spasiteljevu i u posebnoj jami tri drvena križa i tri čavla, kojima su bile pribite Spasiteljeve ruke i noge, i daščicu s nadpisom, no odkinutu od križa. Premda se tako znalo, da je jedan od tri križa križ Kristov, nije se opet moglo znati, koji je Kristov, kad je bio odkinut nadpis, po kojem bi se jedino moglo to saznati. Tako se Jelenina radost smuti, ali u toj težkoći pomogne joj pobožni biskup jerusalemski sveti Makarije. Ovaj se pomoli Bogu za pomoć i po tom primakne sva tri križa jednoj ženi, koja je težko bolovala i bila na umoru. Kad je sveti Makarije u prisutnosti carice Jelene i silnoga naroda primakao križ, žena odmah ozdravi. Tako je sam Bog pokazao, koji je križ pravi. Sveta Jelena (u nas prozvana Križarica) silno obradovana ovim čudesnim događajem sagradila je divnu crkvu na onome mjestu, gdje se našao sveti križ. Jedan dio svetoga križa ostavi u crkvi, a drugi odnese sinu, koji ga pohrani u Rimu u crkvi Svetoga Križa Jerusalemskoga. Sveta Jelena je doniela Konstantinu i čavle, kojima je presveto tielo Kristovo bilo pribijeno. Konstantin je izdao po tom zakon, da se ne može nitko više kazniti smrću na križu. Tako je stvar prije sramotna počela odonda biti častna i slavna.

Spomen čudesnog našašća svetoga križa svetkuje se sada samo u crkvama, a još prije 150 godina bio je zapoviedani blagdan, kao na pr. Petrovo. Od svetoga križa odkidale bi se čestice, te razašiljale svietom crkvama na poklon. Tako su u prvostolnoj crkvi zagrebačkoj takove čestice, koje je, kažu, oko godine 1131. donio iz Jerusalema Macelin, kad je od jerusalemskog kanonika postao zagrebačkim biskupom.

*

S križa Kristova dobivali su apostoli i vjerovjestnici jakost, da starozavjetni Zakon, grčku mudrost i rimsku silu pokore nauci evanđelja. S križa Kristova crpli su mučenici hrabrost, da dočekaju sve muke i smrtne groze. S križa Kristova dolazila je u svete žene i djevice ljubav, koja sve podnosi, i neokaljana čistoća. Križ Kristov izvor je blagoslova, svetosti, mira, duševne jakosti, ufanja i spasenja. Križ Kristov nam je knjiga mudrosti i blaženstva. Križ Kristov uči nas strpljivosti i daje utjehu u duhovnim i tjelesnim nevoljama, da ne klonemo duhom i ne očajamo. Uzdišemo li u bolu i jadu, žalostimo li se radi učinjene nam uvrede i sramote, ili smo zabrinuti možda zbog neimaštine i zbog nedaće u poslovanju, ili nam je duša prepuna tuge, duhovne suhoće i pustoši: sve je to Razpeti na križu pretrpio i svladao i on hoće i može naše srdce utješiti i dušu našu podkriepiti. Razpeti nam pokazuje način, kako ćemo u borbi pobiediti: upirući oči u nebo k Otcu, koji djece svoje nikad ne ostavlja!

Dvanaest vjekova križ je izvor svima uistinu velikim i blagoslovljenim događajima. Križ je na ovom grješnom svietu svim kršćanskim narodima znak kreposti, zastava slobode, slika vjernosti, pečat ugovorima, lik pravednosti, blagost zakona, posveta znanosti, preobraženje umjetnosti, te produhovljenje svih ljudskih vrednota. Bio nam dakle križ Kristov svjetlost u životu, utočište u pogibli, hrabrost u tjeskobi, a u životu i u smrti ljubav naša i nada naša!

Ugledajmo se u tome u naše pređe. Oni su sav svoj život posvetili znakom svetoga križa: njim bi se znamenovali gotovo u svakoj zgodi, pa se povodimo i mi za tim bogoljubnim običajem!

SVETI FLORIJAN

Rimski car Dioklecijan odluči odluči pod konac svojega vladanja zatrti kršćansku vjeru. Najprije zapovjedi, da se svi carski službenici i vojnici, koji su kršćani, odpuste iz službe i vojske, a napokon odredi, da se ubiju svi, koji ne bi htjeli žrtvovati bogovima.

U ono vrieme bijaše u taboru rimskoga cara u Laureaku (u sadašnjem Lorchu) mnogo vojnika kršćana među njima i vojvoda Florijan. Kad vojnici kršćani nisu htjeli žrtvovati bogovima, bili su odpušteni iz vojske i iz službe. Kad je došao drugi carev nalog, da se poubijaju svi, koji ne bi htjeli klanjati bogovima, mnogi su kršćani pobjegli u gore i u pećine. Gdjekoje su pogani uhvatili, bacili ih u tamnice i nastojali, da ih gladu, žeđom i drugim mukama prisile na štovanje krivih bogova. U to strašno doba podigao je Bog kršćanskoga junaka Florijana, koji je hrabrio i ostale kršćane na jakost i uztrajnost u vjeri. Florijan nije bio više u Laureaku, kad je stigao carev nalog, ali čim je dočuo, kako se kršćani hvataju i zatvaraju, pošao je odmah onamo, da i sam strada za Krista i ohrabri svoju braću. Na putu u Laureak sretne vojnike, koji su po naredbi carskoga namjestnika Akvilina upravo pošli hvatati kršćane, pa doznavši od njih, za čim idu, reče im: »Šta druge tražite? Evo mene, ja sam kršćanin.« — Onda ga vojnici uhvate i odvedu pred namjestnika Akvilina. Ovaj ga je nagovarao, da žrtvuje bogovima, jer će ga inače morati kazniti. Florijan odrješito reče: »Gospodine Bože moj, u tebe sam se uzdao i tebe se odreći ne mogu, nego za te vojujem i tebi prinosim žrtvu hvale. Tvoja desnica neka me brani, jer je tvoje ime blagosloveno na nebu i na zemlji. Gospodine, daj mi jakost, da trpim, i primi me među svoje svete borce, koji su prije mene izpoviedali sveto ime tvoje.« — Namjestnik Akvilin čuvši ovo, reče: »A što to luduješ, te prezireš carske zapoviedi?« — Florijan odgovori: »Ja sam dosele tajno štovao Boga mo-

jega. Ti imaš vlast nad mojim tielom, ali ne možeš dirati u moju dušu. Kao vojnik pokoravam se tvojoj zapoviedi, ali me ne će nitko moći nagovoriti, da žrtvujem bogovima, jer se ne klanjam tim ništavilima.« — Razjaren ovim odgovorom dao je namjestnik Florijana svući i grozno izbiti i pleći mu oštrim gvožđem razkidati. Usred tih muka pokazivao je sveti mučenik veselo lice i podjednako slavio Boga i izjavljivao, da je kršćanin.

Namjestnik Akvilin videći da mu je sav trud uzalud izreče osudu, neka vojnici Florijana odvedu k potoku Ensu, koji teče kraj Lorcha, i s mosta bace u vodu. Blaženi je Florijan s veseljem saslušao osudu i radostno pošao, kao da se ide kupati. Kad su došli na mjesto, objesili su mu kamen o vrat, ali su mu dopustili, da se pomoli Bogu. Dugo se sveti Florijan molio, dok nije došao neki mladić, biesan i okrutan, te rekao vojnicima: »Što stojite i ne vršite naloga namjestnikova?« I ovo rekavši gurne mučenika s mosta u potok, i u onaj čas mladić osliepi. Bilo je to 4. svibnja godine 304.

Neka pobožna žena Valerija sahranila je tielo svetoga Floriana. Na tom mjestu je poslije sagrađena crkva, a kasnije i veliki samostan. Svetog Florijana slikaju kao vojnika, koji na goruću kuću izlieva vrč vode i katolici ga obćenito štuju kao zaštitnika od požara. Pripovieda se, da je neki ugljar pao u goruću ugljaru, pa dozvavši u pomoć svetoga Florijana iz nje izišao neozlieđen.

*

Radost, koju je sveti Florijan usred najvećih muka osjećao, radost je u Duhu Svetom. Ta je radost zapravo sladkoća ljubavi Božje i predosjećaj vječnoga blaženstva. Do ljubavi Božje dolazi se borbama i velikom čistoćom srdca. Samo čista duša podpuno razumije rieči psalmiste: »Iz potoka sladosti tvoje napajaš ih, Gospodine, jer je u tebe izvor života i u svjetlosti tvojoj vidimo svjetlost. Tom svjetlošću preziremo sviet i znamo, kako je sve varavo i prolazno, štogod je u svietu.

*

Daj nam, svemogući Bože, da se zagovorom svetoga Florijana učvrstimo u ljubavi tvojega imena. Po Kristu Gospodinu našemu. Amen.

SVETI PIJO V.

Današnji svetac zvao se imenom i prezimenom Mihael Ghislieri, a rodio se 17. siečnja 1504. godine u Italiji. Roditelji su nakanili Mihaela dati u zanat, ali kako je bio od naravi dobre pameti i oštra uma, a pobožno odgojen, stekao je kao samouk dosta znanja, pa je u petnaestoj godini života stupio u dominikanski red. Tu je pokazivao uzornu pobožnost i preponiznu poslušnost. Osim onoga što je po pravilima reda bio dužan vršiti, još je sam dragovoljno mnogo činio bdijući noću, trapeći tielo i vršeći vanredne pobožnosti. Pred presvetim Oltarskim sakramentom posvetio je svoje srdce Spasitelju. Velikom je marljivošću proučavao mudroslovne i bogoslovne nauke, te je postavši svećenik bio 16 godina učitelj istih nauka. Na mnogim je mjestima propoviedao na preveliku duševnu korist slušača. Mnoge je gradove očuvao i očistio od krivovjerja, a papa Pavao IV. imenovao ga najprije biskupom a kasnije kardinalom. Godine 1565. bude Mihael izabran papom i nadjene sebi ime Pijo V.

Odmah u početku svoga vladanja pokazao je novi papa mudrost i čvrsti duh. Na dan svoga krunisanja nije dopustio, da se među svjetinu baca novac, niti da se priredi običajna velika gostba za kardinale i poslanike tuđih vladara, već je uštеđeni novac razdielio siromašnim obiteljima, ubožnicama, bolnicama i samostanima.

Službenike papinskoga dvora nagovarao je novi papa na vršenje kreposti i svakomu propisao, što ima raditi. Papinski dom treba da bude ugled svakog kršćanskog doma. Kardinalima je preporučio sveto življenje, sudcima brigu za udovice, sirote i biedne, a pravednost prema svima. Žene, koje su provodile sramotan život, dade iztjerati iz papinske države. U Rimu zabrani kartanje i pijančevanje u krčmama, kao što i gizdavu žensku nošnju i često gošćenje. Volio je, da se umanje državni dohodci, nego da se razkalašeno živi. Ukine nekoje po-

reze a druge umanji. Pobrinuo se, da se parnice dugo ne zavlače i uobće je htio, da se svaka znatnija stvar dade njemu na znanje.

Sveti crkveni sabor tridentinski stvorio je mnogo mudrih, vrlo potrebnih i koristnih odluka, da opet oživi pravi kršćanski život među narodima. Ali je trebalo čvrste ruke, koja će one odluke privesti u djelo. Takovu je ruku imao Pijo V. On je iznova uredio misnu knjigu i časoslov i dao po vrstnim učenjacima sastaviti rimski katekizam i u razne jezike prevesti. Razaslao je na sve strane katoličkoga svieta pozive, da se osnuju škole, u kojima će se omladina učiti kršćanskom nauku i krepostnu životu. Iznova je preporučio pobožnost svete krunice. Gledao je, da svećenstvo živi triezno, čedno i čisto po nauku apostolskom. Isto tako izdao je više naredaba, da u samostanima zavlada opet bolji red i poslušnost. Odredio je nadalje, ako tko od Turčina kupi ili mu otme roba kršćanina, da ga ima odmah pustiti na slobodu. Ukinuo je također nečovječne borbe s bikovima i sa zvjeradi. Odredio je oštre kazne za sve one, koji bi lakoumno pravili dugove ili inače sviet varali. Kaže pisac života Pijeva, da bi se mogla o tom čitava knjiga napisati, što je sve papa učinio, da ukloni zlo, a uvede dobro.

Pijo V. se nije brinuo samo za blagostanje svoje države, nego se njegova skrb prostirala čitavim svietom. Na sve strane je razaslao viestnike svetoga evanđelja i mnogo se trudio, da se katolički vladari slože u borbi protiv krivih nauka. Bitka kod Lepanta dne 7. listopada 1571. najsjajniji je događaj za vladanja pape Pija V.

Premda je sveti papa imao mnogo briga za Crkvu i za državu, nije zaboravljao na spasenje svoje duše, nego se vladao prema riečima apostolovim: »Trapim tielo svoje, da ne budem, dok drugima propoviedam, sam kako zabačen.« — Sve misli smjerale su mu k Bogu. Često je razmišljao o muci Kristovoj i bio je vrlo pomnjiv u molitvama. Svete krunice nikad ne bi propustio i sve zapoviedane poste savjestno bi obdržavao. Za siromahe se vazda brinuo i brižno je izbjegavao, koliko mu je bilo moguće, svaki vanjski sjaj. Pripravivši se dobro za blaženu smrt preminu u Gospodinu dne 1. svibnja godine 1572.

Evo ti divnog uzora za tvoj život prema onoj poslovici: »Tko hoće da vlada, treba da počne vladati najprije samim sobom!«

SVETI IVAN DAMAŠTANSKI

Ivan se rodio u gradu Damasku oko godine 676., kad su ondje vladali Arapi. Ivanov otac je bio zbog svoje čestitosti jednako štovan od muslimana i od kršćana, pa je postao savjetnik kalifa. Ovu svoju službu upotrebljavao je u korist kršćana.

Poslije nekog vremena postane Ivanov odgojitelj i učitelj neki učeni redovnik po imenu Kozma. Ovaj je poučavao Ivana mnogo godina, te je mladić uvelike napredovao u znanju. Po smrti svoga otca postane Ivan savjetnikom kalifovim. Tako je Ivan imao sve, što tko na ovome svietu može samo poželjeti. Bio je bogat, drag vladaru, štovan i ugledan, imao je veliku vlast, živio je slobodno po svojoj vjeri. Ali se Ivanu činilo, da će mu biti težko u tom stanju ozbiljno se brinuti za svoje duševno spasenje. Zato odluči, da se odreče svieta i zamoli kalifa, da ga pusti.

Sada Ivan razdieli svoju imovinu siromasima, zarobljenicima, rođacima i crkvama i otide u Jerusalem. Radi Krista je ostavio sve zemaljsko.

Iz Jerusalema ode u pustinju u samostan svetoga Sabe. Tu je živio prema ovim pravilima: ništa ne raditi po svojoj glavi; muke svoje molitvom posvetiti Bogu; ne misliti o prošlim stvarima; ne ponositi se mnogim znanjem; ne uzdati se u sebe; ne misliti, da bi mogao išta znati, dok si na ovom svietu, a da se ne bi mogao prevariti; nastojati, da pamet bude vazda sabrana; svagda mudro šutjeti i o dobrim stvarima govoriti samo u vrieme.

Ivan se pokoravao svome duhovnome vođi kao diete. Doskora primi sveti svećenički red i postade glasovit otac katoličke Crkve. Pero mu je zbilja kao zlatom teklo, zato i zavriedi častni pridjevak zlatotok. Njegovi se spisi do danas u kršćanskom svietu mnogo ciene. U njima sveti Ivan temeljito dokazuje istinu katoličke vjere, koju nije samo perom branio, nego je za njenu obranu i putovao po Svetoj Zemlji i sve do Carigrada, da u pravoj vjeri, i naročito u štovanju svetih kipova i slika učvrsti katolike, koje su upravo onda mnogo progonili bizantski carevi.

Vrativši se u samostan nastavio je svoj pređašnji život moleći se Bogu i pišući učene spise, dokle ga Bog s ovoga svieta ne pozove k sebi oko godine 780. u dubokoj starosti od 104 godine. Tjelesni ostatci budu mu ukopani na ulazku u samostansku crkvu.

*

Nema staleža na svietu, u kojem se ne bi mogao kršćanin brinuti za svoje vječno spasenje. Ali ima staleža, u kojima je takva briga težka i pretežka. Možda i ti živiš u staležu, u kojem ti je težko nastojati oko duševnog spasenja? Kako je s tvojom dušom? Nije li možda zakržljala? Ako opažaš, da nazaduješ u duhovnim stvarima, ne bi li bilo za te bolje, da se kaniš one službe, u kojoj se nalaziš, ili da posao, trgovinu ili kućanstvo umanjiš? Promisli rieči Sina Božjega: »Kakva je korist čovjeku, ako sav sviet dobije, a duši svojoj naudi?« — Promisli dobro ne bi li i ti mogao, pače dužan bio učiniti, što je učinio sveti Ivan Damaštanin? Nije li sto puta bolje i mudrije, da za Boga i za dušu sam drage volje ostaviš službu ili posao, u kojem ti umire duševni život, nego da te napokon smrt skine i iztjera, pa kakva ti onda korist od svega u vječnosti? Promisli sve ovo triezno i zrelo, te onda tvrdo odluči, šta ćeš učiniti. Odluči barem to, da ćeš se o toj stvari porazgovoriti sa razboritim i pobožnim svećenikom.

Sveti Ivan Damaštanin kaže u jednom svome djelu: U psalmima i himnama i popievkama duhovnim, u poništenju svojem i samilosti prema potrebnima štujmo svetce, jer tim se najvećma štuje i Bog! Dižimo im kipove i vidljive slike, pa budimo sâmi, povodeći se za njima u krepostima, živi kipovi i slike njihove!

*

Svemogući vječni Bože, koji si za obranu štovanja svetih slika prožeo blaženoga Ivana nebeskim naukom i divnom jačinom duha, dopusti nam po njegovu zagovoru i primjeru, da osjećamo zagovore i nasljedujemo kreposti onih Božjih ugodnika, kojima štujemo slike. Po Kristu Gospodinu našemu. Amen.

SVETI STANISLAV

Stanislav se rodio godine 1030. u Poljskoj od plemenitih roditelja. Kako su se već odprije roditelji Bogu zavjetovali, namienili su sina još u kolievci na službu Gospodinu, pa su ga zato izmalena odgojili u svakoj kršćanskoj kreposti. Stanislav je pokazivao veliku volju k pobožnosti, provodio vrlo mnogo vremena u molitvama, klonio se igara i zabava i podjeljivao ubogima sav novac, što bi ga od otca i majke dobio.

Poslan na više nauke u Gniezno bio je zbog blage ćudi i liepih umnih darova obćenito cienjen i štovan. Na sveučilištu u Parisu nije htio iz poniznosti primiti doktorsku čast. Veliki imetak, što ga je baštinio, razdielio je siromasima, da bude mogao slobodnije služiti Bogu.

Krakovski biskup redio ga za svećenika, imenovao kanonikom u svojoj stolnoj crkvi i naložio mu, da tu navješćuje rieč Božju. Njegove propoviedi obratile su mnoge građane, a gdjekoji su se odrekli svieta i pošli za Isusom. Glas se o njemu brzo raznio svom Poljskom, i mnogi svećenici i svjetovnjaci pitali bi ga za savjet u različnim poslovima i duševnim sumnjama. Biskup je bez prekida Bogu hvalio, što mu je poslao takva svećenika i jedino žudio, da Stanislav bude njegov nasljednik u biskupskoj časti.

I doista po smrti biskupa bude Stanislav po složnoj volji kralja, svećenstva i naroda jednoglasno izabran i posvećen za biskupa godine 1072.

Stanislav je kao biskup provodio na zemlji nebeski život, sav djevičanski, bez tjelesnih požuda. Trudio se dan i noć pazeći na svoje stado i brinući se za svaku svećeničku službu. Pokazivao se apostolskim čovjekom ne samo riečju nego još više primjerom, jer nije ništa drugima zapoviedao, što ne bi bio prije sam izvršio.

Za vremena svetoga Stanislava vladao je Poljskom kralj Boleslav II. On je imao nekih dobrih osobina, ali

je uz njih bilo i ružnih opačina. Stoga Stanislav potraži kralja nasamo i stane mu dokazivati, kako su ružna njegova zla djela, i kako težko vrieđa Boga, kojemu je ipak dužan veliku zahvalnost za mnoga dobročinstva. No opomene Božjega čovjeka ostadoše u kralja Boleslava bez roda, pače mu u srdcu izraste mržnja na Stanislava, što se usudio koriti vladaoca slavna i silna. Nevaljani dvorani, kojima se kralj tužio na svetoga biskupa, još ga većma na nj podražiše.

Nasilja kralja Boleslava su se sve više množila i razdraženost plemstva i naroda došla je do vrhunca. Tada Stanislav ponovno stupi pred kralja, pa mu živo predoči, kako će opaki njegov primjer biti na propast kraljevstvu. No kralj Boleslav je bio već preduboko zaglibio. Biesan od gnjeva stane svetog Stanislava grditi i psovati, zatim odjuri iz sobe i zakune se, da će se osvetiti.

Poslije rata s Rusijom Boleslav je podpuno podivljao i napokon se toliko izkvario, da nije sramote svoje pred svietom ni krio. I po treći put pođe Stanislav pred kralja, da ga po dužnosti opomene, no kralj odgovori samo psovkama i prietnjama. Zato sveti Stanislav kralja naposljedku javno izobći iz Crkve zabranivši vjernicima druženje s njim.

Nedaleko Krakova bila je kapelica svetoga Mihajla arhanđela. Onamo je pošao sveti biskup 8. svibnja 1079. služiti svetu misu. Doznavši za to Boleslav pohiti onamo sa četom vojnika i navali sam golim mačem u kapelu, razkoli glavu svetomu biskupu i izvuče mrtvo tielo napolje, gdje ga vojnici sasjekoše na komade.

Mnoga čudesa zbila su se na grobu svetoga Stanislava u pomenutoj kapelici. Boleslav ostavljen i proklinjan od svih pobjegne nekamo u sviet. Poslije 8 godina umre kralj Boleslav u jednom samostanu u Koruškoj kao skrušeni pokajnik. O, koliko vriede molitve svetaca Božjih!

Kao što je nekad sveti Ivan Krstitelj koreći preljubočinstvo Herodovo zavriedio mučeničku krunu i vječnu slavu, tako se i sveti Stanislav svojom srčanošću proslavio pred Bogom i ljudima. Gledaj s kolikom je pogibelji sv. Stanislav opominjao i samoga kralja, a ti možeš bližnjega više puta opominjati i koriti bez ikakva straha. Ne misli, da nisi dužan to učiniti, jer sam Bog kaže preko proroka: »Ako ne progovoriš bezbožniku, da se prođe puta svojega, taj će bezbožnik poginuti za svoje bezakonje, ali ću krv njegovu iskati iz ruke tvoje...«

SVETA MONIKA

Spomen ove svetice slavi se 4. svibnja, no onaj dan nismo mogli propustiti životopis svetoga Florijana, pa zato iznosimo danas život svete Monike.

Monika se rodila godine 332. u Africi od poštenih kršćanskih roditelja, koji se zbog brojne djece nisu mogli baviti njezinim odgojem. Ipak je Monika bila odgojena dobro i kad je bila već odrasla, udana bi u grad Tagastu u Numidiji za poganina Patricija, čovjeka dobra ali žestoka. Kao žena bila je Monika krotka i tako krasna vladanja, da joj se sam muž divio. Njegovu je nevjeru snosila tako, da se nije nikad s njim zbog toga svađala, jer se ufala u milost Božju, da će postati kršćanin. Kad bi se on razljutio, ne bi mu se nikad suprotivila ni riečju kamo li djelom. Tek kad bi se opet umirio, kazala bi mu razlog, zašto je to i to učinila. Svladavala je dakle srždbu svog muža dobrim sredstvom: blagom šutnjom. Uobće je sveta Monika vazda nastojala da zavađene pomiri, i kad bi koja žena zlo govorila, Monika ne bi drugoj o svemu tome ništa kazala, nego koliko bi trebalo, da ih pomiri.

Plod ženitbe, koja je napokon nastojanjem Monikinim postala sretna, bijahu dva sina: Augustin i Navigije i kći, kojoj ne znamo imena. Kako je Monika postupala kao majka, kazuje nam Augustin: govorila bi mu o vječnom životu, znamenovala ga znakom svetoga križa i tako mu zarana u srdce usadila vjeru. I svoga muža predobila je Monika za Krista.

Kad je Augustin poodrastao, opazi sveta Monika na svoju preveliku žalost, da se zaputio zlim putem. Opominje ga ona, no njemu se njene opomene pričine kao ženska naklapanja, kojima bi bila za mladića sramota pokoravati se. Kad je Augustin u 17. godini svoje dobi otišao u Kartagu na više nauke, zapao je među krivovjerne Maniheje, koji su posve ugađali njegovoj ćudi. Ovu duševnu smrt Augustinovu Monika je više oplakivala, nego što majke oplakuju tjelesnu smrt svoje djece. Plakala je bez prekida i Bogu se molila. I usliši Bog njezine molitve, i utješi je najprije u snu, a onda riečju bogoljubna biskupa. No prođe godina za godinom, a

Augustin se ne vraća k Bogu. Majka, premda utjehom podkriepljena, ne popušta od plača i molitve.

Kad je Augustinu bilo odprilike 29 godina, odluči poći u Rim, da ondje bude učitelj govorničtva. Majka ga zadržavala, da ne ide, ili ako ide, neka je uzme sa sobom, ali je on prevari i odputuje sam. Došavši u Rim, težko se razboli, a potom ode u Milano, gdje je tada bio nadbiskup sveti Ambrozije. Monika je pošla za svojim sinom i rekla mu mirno i pouzdano, kako vjeruje u Krista, prije nego premine s ovoga svieta, da će ga vidjeti vjernim katolikom.

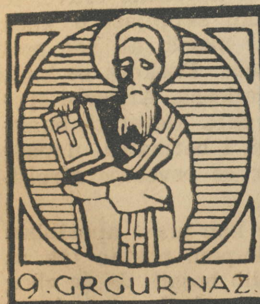
Konačno se Augustin preporodi vodom i Duhom Svetim. Tako se žalost Monikina obratila u radost mnogo veću, nego je i sama htjela. Njezine molitve i plač bili su uslišani. Što je u žalosti sijala, to je u stostrukoj radosti žela. Nakon toga nema više što željeti na svietu. Došavši sa sinom u Ostiju reče mu: »Sine, ništa me više ne veseli na ovome svietu. Zašto da budem ovdje, kad mi se već izpunila želja ovoga života? Željela sam živjeti, da tebe vidim kršćaninom katolikom. A sada te vidim, ne samo kako si prezreo zemaljsku sreću, nego kako si postao i sluga Božji. Što, dakle, da radim ovdje? — Pet dana poslije toga razboli se sveta Monika od groznice. Nekoliko dana prije svoje smrti reče svojim sinovima: »Sahranite moje tielo gdjegod, neka vas briga za nj ništa ne smeta. Samo vas to molim, da me se kod oltara Gospodnjega spominjete, gdjegod budete.«

Augustin zaklopi oči blaženoj majci, a njemu na oči navreše suze, ali se brzo utješi držeći da ne dolikuje plakati i naricati kod smrti tako blažene majke.

*

Bože, tješitelju tugujućih i Spasitelju onih, koji se uzdaju u tebe, daj nam po zagovoru svete Monike i svetoga Augustina griehe naše oplakati i milost tvoju naći. Nauči nas Bože sa suzama moliti za obraćenje grješnika!

SVETI GRGUR NAZIJANSKI

Otac današnjega svečara bio je poganin, ali vrlo pošten i vriedan čovjek, te se oženio dobrom kršćankom Nonom. Ova mu je bila ne samo družica, nego i voditeljica u životu. Sama ljubeći Spasitelja svim srdcem predobila je napokon i svoga muža za Krista. Poslije krštenja bude Grgur ređen za svećenika, a nakon 4 godine za biskupa Nazijanskoga. Kuća je njegova bila hram Boga živoga, i iz nje se tamjan pobožnosti raznosio svom biskupijom.

Premda Grgur nije bio još kršten, kad su mu se rodila djeca, nije ipak svojoj ženi smetao, da ih odgoji u kršćanskoj vjeri, dapače je mnogo podupirao njihov dobar odgoj.

Od djece svetoga Grgura i svete None najslavniji je izašao Grgur, čiji spomen danas svetkujemo.

Nauke je Grgur počeo u Cesareji kapadočkoj, produžio ih u Cesareji palestinskoj i u Aleksandriji egipatskoj, gdje se upoznao sa svetim Atanazijem. Došavši u Atenu oko godine 350. sprijateljio se sa svojim zemljakom svetim Bazilijem Velikim, kojega je već u Cesareji upoznao i s kojim je zajednički nastojao nesamo oko znanosti nego i oko kršćanskoga savršenstva.

Godine 356. otišao je sveti Grgur preko Carigrada iz Atene u Nazijanz i došavši u roditeljsku kuću primi sveto krštenje i od onda udesi svoj život sasvim po propisima i savjetima svetoga evanđelja.

Žrtvovao je Bogu sve što je imao i mogao imati: bogatstvo, slavu, zdravlje, sve sile duševne i tjelesne. Čvrsto je obuzdao putene požude, budno pazio na oči, uši i jezik. Bio je toliko triezan, da se zadovoljavao najprostijim jelom i pilom, često samim hljebom i vodom. Danju je radio, a dugo se u noć Bogu molio. Zanemario je grčke filozofe, pjesnike i govornike i radi poznavanja Isusa Krista ostavio sve, samo da bi Krista zadobio.

Dok se na sve strane širilo arijevsko krivovjerje, bilo je i u Carigradu vrlo žalostno stanje katoličke Crkve. Većina građana prionula je uz krivovjerje, i sve crkve oteše katoličkoj manjini. Po smrti cara Valenta dođe Grgur u Carigrad i ne nađe ni jedne katoličke crkve, te je morao maleno stado pravovjernih skupljati u kuću jednoga rođaka. Arijevci nisu za nj marili, ali već prvi govor Grgurov silno se dojmio slušača. Doskora se kuća pretvorila u crkvu i naskoro bila pretiesna. Arijevce spopadne strah i mržnja. Oni stanu Grgura klevetati, buniti na nj svjetinu, tjerati ga kamenjem i batinama, dapače mu poruše i stan. Za sve to on im se osvećuje strpljivošću i dobročinstvom.

U Carigradu je sveti Grgur radio kao pravi apostolski nasljednik, ali je carigradskim biskupom postao tek za cara Teodozija Velikoga. Kako se bilo bojati, da će zbog arijevaca doći do javnih nemira, odreče se drage volje biskupske stolice i oprosti se sa duhovnim stadom nagovarajući ih, neka se nepokolebivo drže vjere, koju je podigao usred gonjenja i nabacivanja kamenjem.

Iz Carigrada je sveti Grgur otišao najprije u Nazijanz, a odanle u nedaleki otčinski zaselak, gdje se rodio. Tu se klonio svakog druženja s ljudima, a posao mu je bio molitva, učenje i pisanje divnih razprava, ponajviše o presvetom Trojstvu, zbog kojih je dobio od Crkve pridjevak Bogoslovac. Imademo od njega i mnogo poslanica i duhovitih kršćanskih pjesama. O njemu se može reći, da je otac kršćanskoga pjesničtva. U toj samoći preselio se Grgur u blaženu vječnost godine 389.

U životu današnjega svetca, kao i u životu još gdjekojih svetaca, ne nalazimo nikakvih čudesnih djela. Ali kod čitanja života svetih ne tražimo toliko čudesa, koja je Bog preko njih tvorio, koliko dobra djela, koja su oni po milosti Božjoj činili, te nastojmo, da ih i mi činimo. Onda će ovo čitanje biti premda manje zabavno, ali zato tim koristnije.

*

Bože, koji si svome puku udielio blaženoga Grgura za službenika vječnoga spasenja, daj molimo te, da budemo vriedni njega imati zagovornikom na nebesima. Po Kristu Gospodinu našemu. Amen.

SVETI IZIDOR RATAR

Izidor je bio seljački sin iz Madrida, koji je u jedanaestom i dvanaestom vieku bio još malena varošica. Odrastao u strahu Božjem najmi se u nekoga madridskoga građanina, da mu obrađuje zemlju. Oženivši se poštenom djevojkom marljivo je nastojao oko težačkoga posla, ali pored toga nije zaboravljao djela pobožnosti, pa je zato bio Bogu i ljudima mio. Svaki dan u ranu zoru pošao bi najprije u crkvu, a onda na posao, ali bi se i pri samom poslu često molio Bogu, pa mu zato Bog rad obilno blagoslivljao. Vazda je imao na umu rieči apostolove: radite rukama svojim, da imate što davati potrebitomu.

Izidor je ljubio Boga nadasve, a bližnjega kao samoga sebe i dielio milostinju koliko je god mogao; bio je milosrdan i samim životinjama. Kolika razlika među svetim Izidorom i mnogim ratarima, koji nemaju srdca ni za blago, koje za njih težko radi, nego s njim nemilo postupaju!

U svetoga Izidora izpunila se rieč Gospodnja: »Ištite najprije kraljevstvo Božje i pravdu njegovu, i sve drugo će vam se dodati.« — Njegov mar i tihi Božji blagoslov naknadio mu stostruko, što bi zbog molitve tobože zanemario kod posla, pa tako se svagda našlo u kući štogod, čim bi mogao pomoći siromaha. Držao se opomene starca Tobije: »Ako imaš mnogo, obilato dieli, ako imaš malo, gledaj, da i ono malo drage volje udieliš!« — Koliko je ova Izidorova ljubav prema biednima bila Bogu draga potvrdiše i neki čudesni događaji. Jedne subote dođe jedan siromah proseći milostinju. Izidor nemajući ništa pri ruci, a žaleći siromaha, reče ženi: »Molim te, ako je u loncu što ostalo, daj ovomu siromahu.« Žena znajući da nije ništa ostalo, jer su sve pojeli siromasi, koji su došli prije ovoga posljednjega, pođe da mu pokaže prazan lonac, no kako se začudi, kad po Božjoj volji nađe lonac pun hrane.

Kad je napokon došlo vrieme, da vjerni sluga Božji, sveti Izidor, uniđe u veselje Gospodara svojega nebeskoga, dade mudre opomene ženi i svome sinu, primi svetu pričest i preminu u Gospodinu godine 1130. O

njemu se liepo može reći, što se u Svetom Pismu kaže o pravedniku: »Pravednika dovede Gospodin na prave putove i pokaza mu kraljevstvo Božje i dade mu poznanje svetih stvari, usreći ga kod rada, i podpuni poslove njegove.« — Četrdeset godina poslije smrti nađe se Izidorovo tielo čitavo i bude preneseno u crkvu, gdje bi sahranjeno kraj oltara blaženih apostola. Po zagovoru svetoga Izidora udielio je Bog ljudima nebrojene milosti.

I seljački stalež ima za dušu pogibli. Ratar se lako polakomi i kako mukom sve stiče, umije novac i svako blago cieniti, pače ga lako i precieniti. Odatle se mogu izroditi brojne nepravde i parnice među seljacima. Međaš međašu podore njivu ili posieče drvo, i tu nema čestoput pomirenja; pravdat će se gdjekada, dok obojica ne propadnu. Sa svim tim nalazi se u seljačkom staležu više dobrih kršćana nego u ikojem drugom. Ratar pri poljskom radu vidi svaki dan djela Božje svemogućnosti, dobrote i mudrosti i samo ga vrieme sve jednako opominje, da napredak svakome poslu dolazi odzgor.

Kad se zaposlenim ljudima govori o dužnosti molitve, često ćeš od njih čuti: nemam se kada moliti, jer mi valja raditi. Da ovakovi izgovori ne vriede, pokazuje nam život svetoga Izidora. Molitva i služba Božja ne može biti na štetu nikakvome poslu, jer blago onomu, komu Bog pomaže, a Bog pomaže onima, koji mu služe. Mnogi se muče dan i noć, rano ustaju i kasno liegaju i opet ni u čemu ne napreduju. Često je tomu krivo, što se Bogu ne mole, ili se dobro ne mole. Radi i Bogu se moli kako treba! Dok ti je ruka kod posla, srdce neka ti bude kod Boga! Onda će ti sav život i sav rad biti neprekidna služba Božja.

*

Daj nam, molimo te, milosrdni Bože, da se po zagovoru blaženoga Izidora ne uzoholimo, nego po njegovima zaslugama i primjeru da tebi vazda ponizno služimo po Kristu Gospodinu našemu. Amen.

SVETI MAMERTO

O svetom Mamertu znademo vrlo malo, pa da nisu od njega počeli molitveni ili prosni dani, slabo bismo išta znali o njemu, a ipak je on bio znamenit biskup svoga doba.

Sveti Mamerto, nadbiskup u Vienu u Francuzkoj, bio je znanjem, krepostnim životom i nastojanjem oko slave Božje i spasa duša stekao obćenitu pažnju i poštovanje. Nesamo da je svojski naučavao narod i navješćivao rieč Božju, nego je odgojio i skupio oko sebe učenih i bogoljubnih svećenika, koji su ga revno podpomagali u težkoj službi.

U Mamertovo doba snalazile su svakojake biede grad Vien i njegovu okolinu. Česti su bili potresi; zvjerad se množila tako, da su vuci po bielom danu dolazili u mjesta, a požar bi svaki čas gdjegod buknuo. Jedni bi ove nevolje pripisivali slučaju, a drugi, razboritiji, držali bi ih za opomene odozgor, neka se sviet vrati Bogu i popravi svoj način života.

Došli su uzkrsni praznici. U naše doba Uzkrsnuće se Kristovo svetkuje na Veliku subotu u večer, a u starije doba svetkovalo se noću od subote na nedjelju, kao što se rođenje Kristovo još i sada svetkuje o ponoći. Noću, dakle, skupi se u stolnoj crkvi oko svetoga Mamerta silan sviet nadajući se, da će po milosti uzkrsnuloga Odkupitelja napokon prestati one javne biede i strahote. Nu ujedanput zaori u crkvi glas: »Vatra! Gradska viećnica gori!« — Pobožnost se prekine, sviet pobjegne iz crkve napolje, sam sveti biskup ostane pred oltarom u žarkoj molitvi. Kao da je potok njegovih suza ugasio ognjenu silu, požar se utrnuo, a ljudstvo se vratilo u crkvu, gdje se s podvostručenom pobožnošću obavila služba Božja.

Dok je sveti Mamerto pred oltarom Boga molio, neka od grada odvrati pogibao požara, odluči ujedno, da će odrediti javne crkvene procesije, koje će se svake godine

u određeno vrieme držati, i kojima će biti svrha odvraćati srdžbu Božju od vjernoga puka i svaku mu milost s neba navraćati. Na biskupovu odluku rado pristane sav narod, dapače i samo gradsko poglavarstvo, koje je drugda jedva činilo i ono, što je bilo dužno činiti. Za javne crkvene procesije budu određena tri dana pred Spasovom ili blagdanom Uzašašća Kristova. Pošli su dakle u liepu redu dva i dva iz grada k crkvi, koja je bila izvan grada pjevajući i Bogu se moleći. Tako prvi, tako drugi i treći dan. Ova javna pokora umilostivila je Boga. Nevolje i strahote su prestale. Potom su se svake godine obdržavale takove pobožne procesije u gradu Vienu. Čuvši za to drugi biskupi u Francezkoj uveli su ih i oni u svojim biskupijama, a iz Francuzke razširio se ovaj pobožni običaj s privolom Svetoga Otca pape po svemu katoličkom svietu.

Sveti Mamerto blaženo preminu u dobroj starosti godine 447.

✶

Na crkvenim procesijama ide kršćanski narod zajedno sa svećenstvom iz crkve u crkvu, ulicama ili u polje pjevajući i moleći se Bogu. Križ pred procesijom znak je jedinstva vjere u Razpetoga Isusa. Zbog križa u procesiji i samo Spasovo prozvano je gdjegdje Križevo.

Ovakove su crkvene procesije također slika našeg putovanja na ovoj zemlji. Mi smo ovdje kao putnici, a cilj našeg putovanja je nebo. Zato se na svršetku crkvene procesije ulazi u crkvu, koja je slika neba. Crkvenim procesijama izpoviedamo također javno svoju vjeru, da smo Bogu dužni čast i hvalu, i da od njega dolazi svaka prava pomoć. Napokon izpoviedamo njima slavnu pobjedu kršćanstva nad poganstvom i zato nosimo zastave kao vojska, koja je nadvladala neprijatelja.

Ne srami se dakle poći na ovakve crkvene procesije. Što im se više rugaju bezvjerci, to više neka ti budu svete i mile. Idi u procesije s namjerom, da Boga proslaviš i javno mu i svečano zahvališ na svim dobročinstvima, da ga zamoliš za oproštenje grieha i za nove milosti, i da se dragovoljno priznaš članom svete Crkve katoličke. Ako ovakvim mislima pođeš u procesiju, imat ćeš, vjeruj, od njih preveliku korist.

✶

Bože, kojemu je vlastito smilovati se vazda i oprostiti, primi molbu našu i odrieši nas od veriga naših grieha.

SVETI PANKRACIJE

Pankracije je bio jedinac u bogatih roditelja pogana, koji su živjeli u Frigiju. Majka mu je rano umrla. Otac se težko razbolio, kad je Pankraciju bilo istom 10 godina. Na umoru je povjerio svoga sina svojemu bratu Dioniziju. Ovaj kako je ljubio brata, tako je milovao i njegova sina, te se otčinski brinuo za sinovčev odgoj i pouku.

Poslije tri godine pošao je Pankracije sa stricem u Rim, da se ondje što većma izobrazi i kod vrstnih učitelja dovrši nauke. Nastanio se na brdu Celiju u velikoj kući i imao mnogo robova i mnogo imanja. Upravo onda je car Dioklecijan nemilo progonio kršćane. U Pankracievoj blizini bio je sakriven i rimski papa Marcelin. Dionizije je čuo za mnoge kreposti, koje je vršio rimski papa, i kako je narod odvratio od idolopoklonstva i doveo na pravu stazu vječnoga života, i zato je zaželio zajedno sa sinovcem Pankracijem, da se upozna s papom. Čistim, nepokvarenim dušama treba samo iskra, da se upali oganj, koji će milošću Božjom očistiti sve predrasude te izvesti čisto zlato unutrašnjega čovjeka. Čim su Dionizije i Pankracije nešto doznali o Kristu i njegovoj nauci, porodi se u njima još veća čežnja za znanjem božanskih istina. Napokon kod kršćana, koji su čuvali Marcelina, izposluju dopuštenje, da mogu pred papu. Ušavši padnu k nogama svetoga Marcelina i stanu moliti, da budu dostojni štovati onakva Gospodina, kakova on sam štuje. Sveti otac ih digne, zagrli, i počne im razlagati božansku nauku. Poslije 20 dana pokrsti ih i učini kršćanima, a oni poučeni o tajni kršćanstva postadoše tako revni u službi Gospodnjoj, da se nisu nimalo plašili progonitelja.

Međutim za nekoliko dana preseli se Dionizije ka Gospodinu, da primi plaću u vječnosti. Kad su pogani stali hvatati kršćane, uhvate i Pankracija i dovedu pred sudca. Sudac videći lice Pankracijevo stane se čuditi toj mladosti, koja tako postojano voli umrieti za Krista, nego li služiti idolima. Reče mu sudac: »Mladiću, savje-

tujem te, da ne umreš tako zlom smrću, jer tvoja dob, kako se vidi, nije veća od tri puta pet godina, i jer si plemenita roda. Odstupi od te kršćanske ludosti i vrati se rodu svojemu, pa ću te i ja proslaviti. Ne učiniš li po mojem savjetu, ubit ću te i tielo tvoje spaliti, da ne dođu kršćani i učine te svojim mučenikom!« — Pankracije odgovori: »Nemoj se uzalud varati i misliti, da imam manje znanja i pameti zato, što me vidiš mladićem od 14 godina. Naš Gospodin Isus Krist udostojao se dati nam takav razum, da nam je sve vaše strašenje podpuno ništa. Tvoji bogovi i božice, za koje me nagovaraš, da ih štujem, đavli su i varalice, i čudim se, da ti nije odvratno štovati ih.«

Sudac zapovjedi, da Pankracija izvedu na Aurelijev drum i ondje mu odsieku glavu. Stidio se, da ga takav dječak nadvlada i osramoti. Odveden bi dakle preblaženi borac Kristov Pankracije na cestu Aurelijevu i izgubivši glavu podnese divno mučeničtvo. Pobožna žena Oktavila noću odnese njegovo tielo, pomaza ga mirisima, obavije dragocjenim platnom i ukopa u nov grob, nad kojim je kasnije na čast istom svetom mučeniku sagrađena crkva.

Bogu je osobito mila žrtva mlada života, života puna najljepših snova, života, kojemu se sav ovaj sviet milo smieši i sve svoje dragosti u obilju nudi. Tu se ne daje uvelak nego cvietak, koji je tek najljepše propupao. Po ovom možemo razumjeti, zašto se događa, da kadšto umiru mladići i djevojke u najljepšem cvietu svoje dobi. Nebeski vrtlar, koji je zasadio cviet, ubere ga, kad najljepše cvate, i odnese u vječne stanove svoje, da miriše i ugađa Bogu i svetima.

Bog uzima k sebi mlada pravednika i zato, — veli Duh Sveti, — da ne bi zloća promienila razuma njegova, i da varka ne bi prevarila duše njegove. Kako je Bogu mila duša njegova, pohita Bog, da ga izvede izsred opačina. Bog hoće nadalje, da sačuva neke ljude od nevolje i zato ih rano uzima k sebi. A možda hoće dobri Bog, da upravo porod srdca tvoga bude osobiti tvoj zagovornik pred priestoljem Božjim.

*

Udieli, molimo te, svemogući Bože, da se zagovorom blaženoga Pankracija mučenika učvrstimo u ljubavi tvojega imena. Po Kristu Gospodinu našemu. Amen.

SVETI SERVACIJE

O svetom Servaciju, belgijskom biskupu, nema toliko pouzdanih viesti, da bismo mogli od njih stvoriti podpunu sliku njegova života. Po odlomcima, koji su ostali do danas, možemo suditi, da je bio dostojan nasljednik apostola.

On je bio u onoj crkvenoj skupštini, koja se godine 347. sastala u Sardici, da rješava stvar svetoga Atanazija. Skupština je svetoga Atanazija pronašla nevinim.

I sama svjetovna gospoda mnogo su cienila svetoga Servacija. Za njegova vremena provališe iz Azije u Europu Huni, koji bi sve, štogod bi stigli, nemilo pobili i poharali. O njima dopre glas sve u današnju Francuzku i Belgiju. Biskup Servacije, čovjek izvrstne svetosti, bdijući i posteći molio se Bogu, neka ne dopusti, da ikada hunski narod dođe u Galiju. No znajući, da će ova nevolja njegovu zemlju zbog narodnih grieha težko minuti, odluči poći u Rim, da po zagovoru svetih apostola lakše postigne, što je od milosrđa Božjega prosio. Pošavši, dakle, na grob blaženoga apostola Petra molio je pomoć njegove dobrote i trapio se postom tako, da bi po dva tri dana ostao bez svakoga jela i pila; ne bi ni za čas odustao od molitve. I kad je ondje mnogo dana proboravio u takovu trapljenju, vele, da je od blaženoga apostola primio ovaj odgovor: »U Gospodina je odlučeno, da će Huni doći u Galiju i da će je opustošiti. Sada dakle čuj savjet! Idi brzo natrag, uredi svoju kuću i pripravi pogreb. Jer gle, preminut ćeš iz tiela, niti će oči tvoje vidjeti zla, što će Huni počiniti u Galiji, kao što je rekao Gospodin Bog naš.« — Primivši od apostola taj odgovor dao se odmah na put i brzo se vrati u Galiju. Došavši u svoje biskupsko sjedište Tongern brže bolje pripravi sve, što je bilo za pogreb potrebno i opraštajući se sa svećenstvom i drugim građanima reče im kroz plač, da ne će više vidjeti lica njegova. Oni su jaučući i plačući išli za njim i ponizno ga molili govoreći: »Ne

ostavljaj nas, otče sveti, ne zaboravljaj nas, dobri pastiru!« — Kad ga plačem nisu mogli zaustaviti, primivši blagoslov vratiše se svojim kućama. On pak otide u grad Mastriht (sada u Holandiji) i obuzet malom groznicom razstavi se sa tielom i bi od vjernih ukopan. Sveti Servacije umre godine 384., a sedamdeset odprilike godina poslije opustošili su Huni Galiju, kao što je bio svetac napried kazao i razvalili su grad Tongern.

Sveti Servacije se molio Bogu, neka poštedi narod od navale divljih Huna. Ipak Bog nije uslišao molitve svojega ugodnika. Znamo, da i katoličke zemlje snalaze svakojake biede i nevolje, dapače se nekima čini, da su narodi nekatolički u mnogim stvarima napredniji od katoličkih. Zašto to? Na to je već Salvijan, crkveni pisac iz petoga vieka, odgovorio: »To je zato, da katolici uvide, kako su njihovi griesi mnogo veći, negoli griesi neznabožaca i krivovjernika, i stoga treba da se grieha ozbiljno klone i revno nastoje živjeti po svojoj pravoj vjeri. Što kaže Salvijan, potvrđuju i sveti Otci. Griesi katolika na neki su način veći i Bogu neugodniji, jer katolici bolje poznaju Boga, zloću grieha i kazan za njih. Katolicima daje Bog viša i veća dobra nego li neznabožcima i krivovjercima. Katolicima daje Bog u svojoj crkvi većih milosti, da se klone grieha, nego drugima. Ako katolik pored svih ovih osobitih milosti ipak grieši, njegov je grieh i zbog veće nezahvalnosti mnogo veći, Bogu odvratniji, pa zato i vriedan teže kazne, nego li grieh neznabožca ili krivovjerca. Njega čeka oštriji sud u Boga i veća kazna na drugom svietu. I jao kršćanima, — piše sveti Bonaventura, — koji Bogu ne služe i ne poštuju ga u pravoj vjeri! Oni će biti oštrije kažnjeni nego svi nevjernici.

To ti je, dragi čitaoče, zato rečeno, da većma zamrziš grieh i pažljivije ga se čuvaš, da te mine tako težka odgovornost i kazna.

*

Usliši, molimo te, Gospodine, prošnje naše, koje ti iznosimo o svetkovini blaženoga Servacija tvojega priznavaoca i biskupa, koji ti je bio vriedan dostojno služiti. Molimo te, odrieši nas od sviju grieha po njegovim zaslugama.

SVETI BONIFACIJE

Za vrieme cara Dioklecijana živjela je u Rimu neka bogata žena imenom Aglaja. Imala je sedamdeset i tri upravitelja dobara, a nad svima je bio glavni nadzornik Bonifacije. Bonifacije bijaše velik griešnik, ali inače milosrdan i darežljiv. Putnike bi rado primao na stan i liepo ih podvorio. Gdjekada bi i noću po ulicama tražio siromahe, da im udieli, što trebaju.

Poslije mnogo godina skruši se milošću Božjom Bonifacije, te po nagovoru Aglaje, koja se također obratila Bogu, uzme mnogo zlata i ode put Svete Zemlje, da kupi sveta tjelesa mučenika. Na putu odluči Bonifacije, da ne će okusiti ni mesa ni vina, i podigavši oči k nebu reče: »Gospodine Bože svemogući, Otče Jedinorođenoga sina Isusa Krista, budi u pomoć meni sluzi svojemu, i upravljaj moj put, kojim idem, da se slavi tvoje ime u vieke vjekova.« — Svršivši molitvu putovao je radostan.

Nakon nekoliko dana dođe Bonifacije u grad Tarzo, rodno mjesto svetoga apostola Pavla. Tu je doznao, da je više kršćana upravo na mukama. Odpremivši pratnju u gostionicu ode sam na mučilište, gdje nađe do dvadesetak vojnika Kristovih u prerazličnim mukama. Prikučivši se Bonifacije stane cjelivati svete mučenike i reče u sav glas: »Velik je Bog kršćanski! Velik je Bog svetih mučenika! Molite se za me, sluge Kristove, da se i ja nađem dostojan drug vaš boreći se sa đavlom.«

Opazivši sudac Bonifacija zapovjedi mu, da žrtvuje bogovima, ako ne će, da ga udari na muke. Bonifacije reče: »Idolima ne žrtvujem. Učini, što kaniš učiniti, evo ti moga tiela.« Čuvši to sudac razljuti se i zapovjedi, da ga objese i kožu mu gvozdenim kukama razkidaju tako, da su mu se kosti vidjele. Pri tom Bonifacije nije ništa govorio, nego samo upirao oči u svete mučenike. Kad i opet pozvan od sudca da žrtvuje nije htio, zabiše mu pod nokte drvene šiljke. I to je sveti mučenik gledajući na nebo strpljivo snosio. Po tom mu bezbožni sudac otvori usta i ulije vrela olova. Sveti Bonifacije gledajući na nebo molio se Gospodinu: »Hvala ti, Gospodine Isuse Kriste, Sine Božji, budi u pomoć meni sluzi svojemu i olakoti mi ove boli i ne dopusti, da me ovaj sudac nadvlada.« Onda reče svetim mučenicima: »Sluge Kristove,

molite se za me.« Mučenici se naglas pomoliše, i kad svršiše molitvu stane prisutna svjetina plakati i vikati: »Velik je Bog kršćana! Velik je Bog svetih mučenika! Kriste Sine Božji, spasi nas! Svi u tebe vjerujemo, svi se tebi utječemo! Propali svi idoli poganski!« i navali svjetina, sruši oltar i pograbi kamenje, da će na sudca, a ovaj bojeći se još većeg zla pobjegne.

Sjutradan dozove sudac opet Bonifacija preda se i uze mu se rugati, što tolike muke snosi zbog razpeta čovjeka. »Ušuti, nesretniče«, — odvrati mu sveti mučenik, — »i nemoj otvarati usta svojih na Gospodina mojega Isusa Krista, jer je on sve pretrpio, da spasi rod ljudski!« Sudac zapovjedi, da donesu kacu i napune je vrelom smolom i u nju strmoglavce bace mučenika. Ali Gospodin sačuva svoga ugodnika neozlieđena. Sada zapovjedi sudac, da mučeniku odsieku glavu. Kad je krvnik Bonifaciju odrubio glavu, zemlja se silno potrese tako, da su svi povikali: »Velik je Bog kršćanski!« i vjerovali su mnogi u Gospodina Isusa Krista.

Kad su Bonifacijevi pratioci doznali, da je poginuo mučeničkom smrću, odkupili su njegovo tielo za pet stotina zlatnika, pomazali ga mirisima, zavili ga u dragocjeno platno i odvezli u Rim. Aglaja je pošla nasusret svetome tielu i sahranila ga nedaleko Rima na Latinskoj cesti i sagradila nad njim kapelu.

Bog je učinio po molitvi svetoga mučenika ljudima mnoga dobročinstva. Blažena Aglaja odrekla se svieta, razdielila sve, što je imala, pustila sve robove na slobodu i služila Kristu tako, te je bila dostojna, da i đavle izgoni i od različnih bolesti lieči. U životu svetoga Bonifacija vidimo, koliko je istina ono, što je rekao arhanđeo Rafael Tobiji, da milostinja čisti od grieha i čini, da nađemo milosrđe i život vječni. Ne zapuštaj dakle molitve, posta i milostinje, jer radi tih djela Bog daje grješniku milost, da se obrati i spase. Grješnik nema razloga da očaja, ali ipak ne smije odgađati pokore zbog toga, što je Bog milosrdan.

SVETA DIMPNA

Otac današnje svečarice bio je englezki kralj još u sedmom stoljeću i neznabožac. Imao je ženu kraljicu, koja mu rodi kćer imenom Dimpnu, koja je bila vrlo liepa i majci posve slična. Premda je Dimpna bila odgojena u sjaju i obilju, nije se ipak povela za razuzdanošću ovoga svieta; dapače primivši potajno sveto krštenje sva se dušom i tielom podložila sladkom jarmu Kristovom.

Kad je umrla kraljica, Dimpnina majka, otac se tako izkvario, da je sveta djevica odlučila neopaženo otići od njega. Dimpna dozove stara i pobožna svećenika, koji ju je krstio, i upita ga, što da čini. Svećenik razmislivši sve dobro savjetuje joj, da bježi u tuđe krajeve, kamo ne dopire vlast otčeva. Ona je i sama već od prije to isto mislila moleći se Bogu vazda za pomoć i zato je to radije prihvatila savjet svećenikov. Obskrbila se dakle novcem i u družtvu sa starcem svećenikom, jednim dvoraninom i njegovom ženom preobučena u odielo dvorjanke pobjegne na lađu i pod Božjom obranom sretno prispije preko mora u Belgiju u grad Antwerpen, odakle se sklonila u zabitno neko mjesto, gdje se nastanila pokraj jedne kapelice i počela provoditi savršen kršćanski život.

Kad je otac doznao za bieg svoje kćeri, zarida od jada i posla odmah sluge na sve strane, neka traže bjegunicu. No kad je sva pretraga bila uzalud, pošao je sam kralj s oboružanom četom na lađu i prevezao se u Antwerpen. Odanle razašalje kralj vojnike u sva bližnja mjesta, da traže kćer. Dvojica njih dođoše upravo u krčmu, iz koje je Dimpna nabavljala hranu. Kad su ona dvojica platila račun, pogleda krčmar novce i stane pripoviedati, da se nedaleko odanle nastanila neka djevojka Englezkinja, koja hranu, što dobiva iz krčme, plaća onakvim novcima. Četnici se požure i prokažu sve kralju. Kralj veseo, da mu je kći još živa, poleti onamo, gdje se ona nastanila, i našavši je stane je blago koriti, što je ostavila otca i kraljevsku palaču zamienila pustinjom. Potom je počne nagovarati, neka se vrati kući, gdje će biti kraljica i božica, kojoj će se svi klanjati. Kraljeve sluge zapovjediše i starcu svećeniku, neka i on Dimpnu nagovara na

ljubav k otcu. Ali kako je svećenik dobro znao strahovitu bezbožnost i izkvarenost kraljevu, ne samo da nije poslušao, nego je i samoga kralja oštro prekorio zbog bogumrzkih želja, što ih je u svojoj opačini stao gojiti prema vlastitoj kćeri. Pratioci kraljevi pograbiše na to svećenika i ubiše ga.

Kad se potom ublažio kraljev bies, stade on opet laskanjem mamiti Dimpnu, no ona mu reče, da ne će ni za što na svietu uvriediti Krista Gospodina. Kad je otac, poganin i bezbožnik, vidio kolika je vjera u njegove kćeri, zaprieti joj, da će se i njoj dogoditi, što se dogodilo njenu učitelju svećeniku, ako ne žrtvuje bogovima. Sveta djevica odgovori: »Zašto si ubio svećenika Gospodnjega, na kojem nisi našao nikakve krivice? Zar misliš, da ćeš uteći sudu onoga, koji sve vidi? Tvoje bogove prezirem., a Gospodinu se Isusu sa svom pobožnošću preporučujem. On je moj zaručnik i moja slava. Sve muke, što možeš izmisliti, drage volje podniet ću za Gospodina.

Na ovaj djevičin odgovor kralj kao da je pomahnitao, pa zapovjedi slugama, da joj odmah odsieku glavu. No ni jedan se ne usudi izvršiti zapovied kraljevu. Onda kralj sam mjesto krvnika navali na kćer i mačem joj odrubi glavu. Kralj ostavi mrtva tjelesa na mjestu i povrati se s pratnjom kući. Tamošnji stanovnici ukopaše svete mučenike, a poslije mnogo godina prenieše ih u crkvu.

Po zagovoru svete Dimpne ozdravili su premnogi bjesomučnici, goropadnici i bezumnici.

*

Nečista ljubav potamni razum i oslabi volju, te su uzalud svi nagovori i opomene, jer ta ljubav prezire i sam pakao sa svim strahotama. Grješnik ne će da čini pokoru i misli, da ne može živjeti bez izdovoljene požude. Požuda mu prevrne srdce i ono postane okorjelo i zasliepljeno, i zato s pravom kaže sveti Petar, da je nečistoća neprestana opačina. Čovječe, ne daj, da tobom zavlada nečista ljubav i silom odkini srdce od nje, dok nije prekasno. Bog ti ne će uzkratiti pomoći, ako ga vruće moliš.

SVETI IVAN NEPOMUK

Ivan se rodio oko godine 1340. u Češkoj u varošici Nepomukama. Odgojen u strahu Božjem veoma je rado zalazio u nedaleki cistercitski samostan, da kod svete mise dvori svećenike. Roditelji videći u Ivana pobožno srdce i liepih umnih darova poslaše ga u škole, gdje je postao napokon doktor crkvenoga prava. Pošto je bio ređen za svećenika, bude župnik u Pragu, a napokon kanonik i generalni vikar pražkoga nadbiskupa. Pored svih silnih poslova još je s propovjedaonice i u izpovjedaonici neumorno radio za spasenje duša. Živo je navješćivao rieč Božju i predočivao slušačima taštinu svjetskih stvari, korio opačine svojega vremena, prodirao u duše, potresao srdca i obraćao ih na bolji život. Radi ovolikog nastojanja, neokaljana života, velike razboritosti sve je Ivana štovalo i cienilo. Ivan je primio čast kraljevskoga djelitelja milostinje, jer mu je davala zgodu, da čini i tjelesna djela milosrđa: gladne da hrani, gole odieva, bolestnike dvori. Kad mu nije kraljevska milostinja bila dovoljna, podieli svoj imetak siromašnima.

Više uglednih gospođa izabrale su Ivana za izpovjednika, pače i sama mlada kraljica Sofija, druga žena kralja Većeslava. Kralj Većeslav izprva dobar, poslije se jako izopačio i bio pijanica, napržica, krvolok i razkalašnik. Kako je kraljica sve više napredovala u kršćanskom savršenstvu, tako je kralj sve dublje grezao u griehu. Činilo se, kao da đavao ima osobitu vlast nad njim, pa da ga nagoni do ludila. Bez ikakva razloga stane kralj sumnjati u kraljicu i napokon zaište od Ivana, neka mu kaže, što mu je ona izpoviedala. Sveti Ivan ozbiljno i odrešito odgovori kralju, da takav zahtjev ne će nikada izvršiti dogodilo se što mu drago. Kralj ne rekavši ništa na Ivanov odgovor odpusti ga.

Poslije nekog vremena dade kralj Ivana baciti u tamnicu, jer se nadao, da će ga time umekšati. Ponudi mu ponovno slobodu, ako očituje kraljičinu izpovied. No Ivan

bi volio tamnicu, okove, glad i žeđu i sve muke ovoga svieta podnieti, nego tako rđavo djelo učiniti.

Kada kralj nije mogao Ivana predobiti tamnicom pomisli, ne bi li ga premamio velikom dobrohotnošću. Zato pošalje Ivanu dvoranina, da ga izvede iz tamnice, i pozove ga na objed ka kraljevskom stolu. Kod stola reče Ivan kralju, da je najsvetijim zakonom vezan na šutnju, i da svećenika, koji bi odkrio izpovjednu tajnu, čekaju težke vremenite i vječne kazni. Zato moli kralja, neka odustane od zahtjeva, jer je i sâm takav zahtjev griešan. U svemu drugom će ga slušati, i da je gotov tisuću puta prije umrieti, nego očitovati. izpovied.

Od tada je kralj mislio o krvavoj osveti. Za to se našla lako izlika. Kralj Većeslav naumio je bio opatiju Kladrubsku za volju pražkomu dekanu Hinku pretvoriti u biskupiju, pa je čekao samo opatovu smrt. Ali kad je opat umro, Ivan je odmah potvrdio izbor novoga opata. Kralj je pobiesnio, te udari Ivana zbog toga na muke. Ivan je šuteći sve trpio i samo prizivao ime Isusovo. Kad je mučenik na mukama obamro, skinuše ga, i u gluho doba noći ponesoše svezana na most i baciše u rieku. To se dogodilo godine 1393. Sjutradan se našlo tielo i pražki ga kanonici svečano unesoše u prvostolnu crkvu i ondje sahraniše. Kad su godine 1719. sveti ostatci mučenikovi bili izkopani, nađe mu se jezik svjež, kao da je mučenik istom umro. Sveti Ivan Nepomuk štuje se kao pomoćnik u pogibli od vode, zato se njegov lik viđa na mnogim mostovima. Priziva se također kao zaštitnik od ogovaranja i klevetanja.

*

Sramota je i grjehota prisluškivati tuđe izpoviedi, i zato poštenje i dužnost traže od tebe, da se dalje pomakneš od izpovjedaonice, pa ako si bez svoje krivnje što čuo, dužan si o tome šutjeti kao i sam izpovjednik. Ne valja također razglašavati, što ti svećenik kaže u izpoviedi. On ti ono zato veli, da popraviš svoje duševno stanje, a ne da o tom kojekuda pripoviedaš. Prava je pak rđa, tko izpovjednika svojega sumnjiči, da je nespretno što pitao ili savjetovao, jer se on ne može braniti. To je kao da čovjeku zavežeš ruke i noge, pa onda na nj udariš nožem.

*

Bože, daj nam zagovorom svetoga Ivana jezik pažljivo čuvati i radije sve zlo podnieti, nego li dušu izgubiti!

SVETI PASKAL BAYLONSKI

Paskal je rođen u Španjolskoj godine 1540. od siromašnih roditelja. Već od malena pokazivao je veliku pobožnost i osobitu volju k nauci. Kao maleno diete znao je odpuzati u crkvu. Na pašu bi ponio knjigu i molio prolaznike, neka mu pokažu slova. Tako je naučio dobro čitati i pisati i od onda je marljivo proučavao život Isusa Krista i njegovih svetaca.

Moleći se Bogu svaki dan konačno stupi po Božjem nadahnuću u franjevački red. Njegova braća htjedoše mu izplatiti dio imetka, no Paskal izjavi, da mu je Bog dosta, od zemaljskih dobara mu ne treba ništa. Tako ode u grad Valenciju, gdje je bio samostan bosonogih franjevaca.

Kako je Paskal bio nepoznat u Valenciji, usudio se tek poslije nekoliko godina zamoliti, da ga prime u samostan za brata. Tu postane vratarom. Njegova lozinka bijaše: Prema Bogu imaj srdce djetinje, prema bližnjemu srdce majčinsko, a prema sebi srdce sudačko. Prema tom načelu vladao se svega vieka svojega. Kad bi došli siromasi, priučio bi ih, da s njim kleknu i Bogu se pomole prije i poslije jela. Komad mesa, što bi njega zapao, svagda bi spremio i dao starcu, kojega je ovako do smrti dohranio. Paskal je bio strpljiv i ponizan u zgodama, u kojima bi drugi svisnuo od jada. Jednom ga stari čuvar izgrdi pred svom braćom i Paskal se nije branio ni jednom riečju, šta više jednom svome drugu reče: »Znaj, brate, da je Duh Sveti govorio na usta našega čuvara.«

Paskal je imao toliki mir i radost u Duhu Svetom, da mu je duša kao ševa pod nebom treptjela i Bogu slavu pjevala. Na obranu bi mu se opažalo blago smješkanje, a kod rada vazda bi pjevuckao pjesme i psalme.

Paskal je umio o božanstvenim stvarima govoriti vrlo mudro, ali je svojom svetom nevinošću postizavao često puta više nego drugi svojom učenošću i vještinom. Paskal se nije nikad prihvaćao nikakova posla, da ne bi

prije molitvom od Boga zatražio pomoć. Koliko je bio blag drugim ljudima, toliko je bio oštar sa sobom. Nije samo postio mnogo više nego što je bilo propisano i mnogo odkidao sebi od sna, nego je često i bičem krotio svoje tielo. Naročito je to radio u one dane, u koje Crkva svetkuje spomen kojega mučenika, jedno da i sam pretrpi od bolova mučenikovih, a drugo da bolove od bičevanja Bogu prinese mjesto mučeničtva, koje bi bio rado pretrpio Boga radi. Redovničko odielo, koje je dobio stupivši u samostan, htio je nositi do smrti. Zato mu je bilo naposljedku skrpljeno od bezbroj različnih krpa i bilo tako tvrdo i hrapavo, da bi na podu uzpravice stajalo, kao da je od drva složeno. U sobici je imao samo drveno razpelo, papirnu sliku Majke Božje, mali stari stol i drvenu kladu, koja mu je bila za stolac i za uzglavlje. Rogozina i pokrivač od sukna i kože bili su mu mjesto postelje. Od hljeba bi jeo ponajviše samo suhe okrajke i mrve, što bi ostale u vreći, u koju je sabirao milostinju.

Sveti Paskal je nasljedovao Krista i u drugim krepostima, kao umjerenosti, poniznosti, ljubavi, čistoći, strpljivosti. U svakoj je kreposti bio tako velik, kao da se samo o tome trudio. Kao biser sjala je njegova prenježna ljubav prečistoj Djevici, i kao dragi kamen blistala je njegova pobožnost k Presvetom Oltarskom sakramentu. Po sto puta na dan pohodio bi Presveto Otajstvo i po sto puta bi se odande vraćao na glas zvonca na vratima. Štujući Presveti Sakramenat štovao je i svećenike kao djelitelje tajna Božjih.

Kad je Bog Paskalu objavio, da će naskoro umrieti, nije mogao svoje prevelike radosti i smieška ni za same svete mise zaustaviti. Pođe kupiti milostinju i oprosti se sa svima, koje je poznavao. Isti se dan u večer razboli, primi s velikom pobožnošću svete sakramente i na same Duhove, dne 17. svibnja godine 1592. prizvavši dva puta ime Isusovo predade duh svome Stvoritelju.

*

Bože, koji si svoga slugu, blaženoga Paskala, ukrasio ljubavlju k svetim tajnama tiela i krvi tvoje, daj nam milostivo, da i mi u istoj ljubavi napredujemo.

SVETI TEODOT

Današnji svetac je bio gostioničar, a živio je početkom četvrtoga vieka, kad je rimski car Dioklecijan progonio kršćane. Teodot je živio u gradu Anciri u Maloj Aziji. Mnogo se borio sa svojim požudama i napokon ih toliko ukrotio, da je mogao u tomu biti svima učitelj. Kao početak sviju ostalih dobara uzeo je za štit u borbi umjerenost. Protiv tjelesnih naslada dozvao je u pomoć post, a suprot pohlepi borio se dieljenjem milostinje. Svoj nesveti zanat posvetio je živom vjerom i djelotvornom ljubavlju. U njegovu gostionicu svraćalo se ljudi svake vrste, a svakome bio on znao zgodno reći koju blagu i poučnu rieč. Kako je bio pun ljubavi, nevoljnima bi pružao pomoći, bolestnima lieka, žalostnima utjehe. Kad bi opazio, da se tko predaje vinu, odgovarao bi ga od pijanstva. Razkalašene bi svjetovao na uzdržljivost, tvrdicama bi preporučivao darežljivost. Time je mnogo pogana i Židova doveo u kršćansku Crkvu, i mnoge kršćane u vjeri tako utvrdio, da su za Krista drage volje poginuli. Tako je Teodot od gostionice učinio Kristovu učionicu.

Kad su godine 303. stali pogani progoniti kršćane, vjera i ljubav Teodotova sjale su kao zviezde u tami. Kad je carski namjestnik u Anciri pogubio sedam svetih djevica, Teodot je uzeo noću njihova tjelesa i ukopao ih pristojno. Stoga se poganski glavari strašno razgnjeviše. Gdjegod bi našli kršćanina, uhvatili bi ga i udarili na muke neka kaže, tko je odnio tjelesa djevica. Čuvši Teodot što se zbiva htio se sam odati poganima, ali ga prijatelji nisu pustili. Međutim ga oda u mukama jedan kršćanin imenom Polihronije. Kad je Teodot za to doznao, oprosti se s braćom, reče im, da se za nj Bogu mole i stane se pripravljati molitvom za veliko djelo, što ga čeka. Oboružavši se znakom svetoga križa pođe bez straha na borilište.

Kad je Teodot došao u sudnicu, našao je ondje već pripravljene vruće kotlove, kotače i druga mučila. Carski namjestnik Teotekno izjavi Teodotu, da ga ne će nikako kazniti, ako se odreče Isusa. Teodot odgovori: »Što vi o bogovima pripoviedate, tako je gadno i sramotno, da su sami vaši zakoni protiv toga. Nasuprot Gospodin naš Isus posve je čist, i njegovo je božanstvo potvrđeno

čudesima i proročtvima.« — Na taj odgovor uzkomešala se poganska svjetina. Namjestnik odmah zapovjedi, da Teodota udare na muke, pače razjaren kao ljuta zvier skoči sa stolice, da ga sam muči. Teodot je snosio sve muke mirno, jer je njegova duša bila učvršćena u Gospodaru svieta. Kako je Teodot jednako izpoviedao Isusa Krista, zapovjedi namjestnik krvnicima, da ga kamenjem tuku po čeljustima te mu izbiju zube. Na to će mučenik: »Ako mi i jezik izčupaš, Bog me ipak sluša, ma i ne govorio.« — Silnomu svietu, koji se na ulici strčao, da vidi grozno izmrcvarena mučenika reče: »Gledajte, kako je divna moć Kristova, po kojoj mogu oni, što trpe za njega ovakove muke snositi.« — Nakon pet dana tamnovanja bude Teodot ponovno doveden pred namjestnika. On ga ponovno kuša obećanjima i grožnjama odvratiti od vjere Isusove. Teodot mu reče: »Ništa ne ćeš izmisliti, što bi moglo odoljeti sili Gospodina Isusa Krista.« — Tada su krvnici morali mučeniku prokinuti rane od prešašnjih muka, i tielo mu valjati po usijalu crjepovlju. Kad nisu ničim mogli uzdrmati postojanost mučenika, zapovjedi namjestnik, da mu se glava odsieče i tielo spali, da ga kršćani ne bi mogli ukopati. Doveden na stratište molio se sveti mučenik ovako: »Gospodine Isuse Kriste, zahvaljujem ti, što si me učinio dionikom tvojega kraljevstva. Zahvaljujem ti, što si mi dao, da nadvladam zmiju i satrem joj glavu. Daj slugama svojim mir, Crkvu svoju izbavi od nasilja đavolskih.« Zapazivši pak među svjetinom kršćane, gdje plaču, reče im: »Ne tugujte, braćo, nego slavite Gospodina Isusa, koji je učinio, da sam svršio trku svoju i nadvladao neprijatelja. Od sada ću se u nebesima s pouzdanjem za vas Bogu moliti.« — Ovo rekavši radostno prigne glavu svoju pod mač.

*

Nastoj u svem svom životu biti čvrst i jak vjerom i krepostima. Tako ćeš se pripraviti da svladaš i teže napasti. Tko živi bezbrižno, lakoumno, njegova je krepost trska, koju svaki vjetar ljulja.

*

Bože, koji si divan u svojim svetima, daj nam sliediti primjer svetoga Teodota!

BLAŽENA EMILIJANA

Emilijana se rodila godine 1219. u Firenci od uglednih građanskih roditelja. Udala se, kad joj je bilo 16 godina. Ljepše se odievala samo toliko, koliko je morala mužu za volju. Premda je bila imućna, ipak je i noću radila, samo da može obilatije darivati uboge. Kad bi bolovala, ne bi se nikada iz njenih usta čula jadikovka, nego bi sve jednako slavila i hvalila Boga. I kad bi joj se koje čedo razboljelo, ne bi tugovla, kao što majke ponajviše tuguju, nego bi rekla: »Volim da umre, ako je volja Božja, i da ide u nebo, nego da duže živi i poslije vrieđa Boga.«

Emilijana je živjela pet godina s mužem, i tad joj on umre. Srodnici su je mnogo salietali, da se po drugi put uda, ali ona je čvrsto odlučila neudata služiti Gospodinu. Njezin otac žaleći što ne će da se uda uze joj prevarom imetak, što joj je bio dao za miraz. Ona je ipak i nadalje davala siromasima, što je mogla, i sabirala od imućnih ljudi milostinju. Emilijana je kao udovica provodila pobožan život i jedino željela služiti Gospodinu. Postila je i mnogo bdjela, molila i opominjala i tako mnoge dovela na put spasenja. Velika je bila njena poniznost i blagost, njeno pregaranje i šutnja.

Emilijana je uz post svagda i šutjela. Tako uz korizmeni post i četrdeset dana prije Božića, zatim tri dana svake sedmice i u druge postne dane u godini držala je podpunu šutnju i nije ni s kim govorila, osim ako je bila prieka potreba. Svake je subote išla k svetoj pričesti, a svojoj drugarici bi kazala: »Ako mi hoćeš ugoditi na putu u crkvu, ne smetaj mi riečima, jer sam često idući putem podpuno našla Gospodina svojega. A treba šutjeti također iz štovanja k Stvoritelju, kojega kanimo primiti.« — Željela je živjeti gdjegod zatvorena u kuli ili u gori ili u pustinji, gdje nema ljudi. I premda nije mogla to učiniti, ipak je primila od Boga takvih izvanrednih nebeskih milosti, kakovih Bog daje samo izabranim dušama. Jednom je posjetila Emilijana bolestna dječaka, kojega su mučile težke boli. Emilijana mu reče: »Bi li mi htio dati svoju bolest?« — Dječak odgovori: »Uzmi mi barem dio moje bolesti.« — I Gospodin dopusti, da bolest bokova i vrsta vrućice prieđe na Emiliju, a dječak podpuno ozdravi. Da joj budu boli lakše, sam Spa-

sitelj u slici prekrasna dječaka dođe joj u pohode. Vidjevši Spasitelja Emilijana u onaj čas posve ozdravi.

Kad je Blaženoj Emilijani bilo 28 godina, počela je težko bolovati, Više od četiri mjeseca trajala je bolest, koju je snosila s velikom strpljivošću. U najvećoj boli znala bi reći: »Eto, Bog moj, kojega treba da najljubeznije zagrlim, dolazi, da me pohodi.« Ili bi kazala: »Blagoslovljen budi, Bože, ljubavi moja!« — Napokon preminu blaženo dne 19. svibnja 1246. u subotu u onaj čas, kad je običavala primati tielo Gospodnje.

*

Svaki je kršćanin dužan kloniti se mnogih rieči, jer kako kaže Sveto Pismo — u mnogim riečima ne biva bez grieha. Još je više dužan kloniti se poganih razgovora, jer najviše pomažu k bezbožnosti, kako kaže sveti apostol Pavao. Prava kršćanska duša ne govori mnogo i doista, komu je stalo, da napreduje u kršćanskom savršenstvu, neka se kani mnogih, a naročito praznih rieči. Mnogi se tuže, da su u molitvi raztreseni, a ne opažaju, da im je raztresenosti često krivo mnogo razgovaranje, kojemu su se naučili. Stoga se kloni družtava u kojima se mnogo govori. Gledaj, da budeš u razgovoru što kraći. Ne ponavljaj bez potrebe, što si jednom već rekao. Svaku stvar dobro promisli, pa onda reci kratko i odrešito. Ugledaj se u blaženu Emilijanu i odluči, koliko ti bude moguće, da u postne i nemrsne dane ništa ne govoriš, osim što je najpotrebnije. Misli često na opomenu Spasiteljevu: »Kažem vama, da će za svaku praznu rieč, ljudi dati račun na sudnji dan.

*

Usliši nas, Bože Spasitelju naš, i daj nam iskrenom pobožnošću nasljedovati kreposti tvoje ugodnice blažene Emilijane!

SVETI BERNARDIN SIENSKI

Bernardin se rodio godine 1380. u Massi, gradu, koji je pripadao republici sienskoj. Njegov otac je bio gradski načelnik.

U 6. godini ostao je Bernardin sirota bez otca i majke. Njegova tetka, žena veoma pobožna, primila ga na odgoj i usadila mu u srdce prvo sjeme svetoga života. Kad je svršio osnovnu školu u Massi, uzeli su ga stričevi u Sienu, da uči više nauke. Njegova čistoća i nevinost tako je bila đacima poznata, te kad bi među sobom govorili štogod dvolično, pa bi vidjeli, gdje Bernardin k njima dolazi, odmah bi stali o čemu drugom govoriti. Bernardin je bio još mladić, kada nastane u Sieni tako žestok pomor, da su u bolnici gotovo svi dvorioci pomrli, i nitko se nije više dao na ovaj posao. Bernardin odluči iz ljubavi Božje prihvatiti se dvorbe i nagovori još nekoliko svojih drugova, da su se i oni posvetili tom bogoljubnom poslu.

Kad je pomor jenjao, vrati se Bernardin kući, ali se onda sam razboli od prevelika naprezanja, kojim je bio dvorio bolestnike. Kad je opet ozdravio, proda sve što je imao i dobiveni novac razdieli siromasima i pođe za Isusom stupivši u prosjački red svetoga Franje Asižkoga. Osim toga što je savjestno vršio redovnička pravila još je svoje tielo mrtvio osobitim pokorničkim djelima i ljubio poniženja i prezir kao osobitu dobit i pokazivao neumornu revnost, da duše predobije za Krista.

Pošto se neko vrieme u tišini i samoći pripravljao za svetu propovjedničku službu, zapovjediše mu poglavari, da od Boga dobiveni dar upotriebi za slavu njegovu. Kako je imao slab hrapav glas, bilo mu je izprva težko propoviedati, ali po zagovoru blažene Djevice Marije, koju je osobito ljubio i kod koje je vazda nalazio utočište, oslobodio se one težkoće. Kao apostol pođe propoviedati s tolikom silom i milošću, da su se i najokorjeliji grješnici odrekli u srdcu neurednosti, ko-

jima su se bili podali. Rieč Božja bila je u njegovim ustima kao dvosjekli mač i kao oganj, koji sve sažiže. U Milanu je pomirio stanovnike, koji su živjeli u najvećem razdoru među sobom. Njegovim nastojanjem prestane u okolini Genove građanski rat. U Savoji navede propoviedanje Bernardinovo ljude na pobožan i krepostan život. U Bergamu iztriebi ludo praznovjerje te više tisuća svieta navrati opet na stazu vjere i zakona. Gvelfe i Gibeline, koji su se ljuto mrzili i gonili, pomiriše Bernardinove propoviedi. U Bresciji nesta njegovim propoviedanjem razuzdanosti, što je ondje vladala. U Veroni je njegova besjeda razpalila toliku ljubav imenu Isusovu, da su ga ljudi na kućama napisali zlatnim slovima. U Firenci je priveo stanovnike k pravoj pokori. Sienske građane je nagovorio, da su dovršili gradnju crkve, pobacali sve karte i kocke, kojima su tratili vrieme i imetak i uveli više pobožnih običaja.

O svetom Bernardinu može se reći, da je bio sijač, koji je više od polovine Italije preorao i najboljim sjemenom zasijao. Bernardin je osvajao ljude ne toliko kićenom rječitošću, nego žarkom ljubavi k Isusu i bližnjemu; iz ove ljubavi trudio se Isusu u svemu ugađati, a bližnjemu što više koristiti. Papa Martin V. ponudio mu je biskupiju siensku, ali on ponude ne prihvati. Papa Eugen IV. ponudi ga biskupijom ferarskom, pa onda urbinskom, no sveti Bernardin jednu i drugu ponudu ponizno odbije. Bernardin je htio obići još i dolnju Italiju, ali ga na putu uhvati groznica i u Akvili blaženo umre na golom podu po primjeru svetoga Franje Asiškoga dne 20. svibnja 1444. Gospodin Bog proslavi vjernoga slugu svojega mnogim čudesima prije i poslije smrti.

* *

Davao ti kao otac ili mati djeci najljepše opomene, govorio ti kao učitelj đacima što ti drago o vjeri i zakonu, nastojao ti kao učitelj đacima što ti drago o vjeri i zakonu, nastojao ti kao kršćanin druge ljude odvratiti od zla i navesti na dobro, tvoja će rieč samo onda imati živu silu, ako u tebi prebiva i vlada Duh Sveti. Ako si dakle rad druge navoditi na dobro, gledaj prije svega, da svoju dušu posvetiš i svagda se prije molitvom pripravi, kad kaniš drugoga opomenuti.

SVETI GODRIK

Godrik je rođen od ubogih roditelja oko godine 1080. u Englezkoj. Bio je izprva pokućarac, te sa sitnom robom zalazio od sela do sela i tako hranio roditelje i sebe. Na svom trgovačkom putovanju dođe Godrik na otok Lindisfarne, pa gledajući pobožan život tamošnjih redovnika i slušajući o silnim čudesima čudotvorca svetoga Kutberta, prosvietli ga milost Božja i on bistro vidje, gdje je sakriveno najveće blago, i gdje se nalazi najdragocjenije zrno bisera, o kojemu govori Spasitelj. Godrik nije oklievao učiniti dobru kupnju, i kao mudar trgovac pred Gospodinom prodao je sve što je imao, podielio novac siromasima i odlučio u buduće služiti samo Bogu. Najprije je pošao da obiđe sveta mjesta: Jerusalem, Rim i Kompostelu u Španjolskoj, gdje se štuje grob svetoga apostola Jakoba. Vrativši se u svoj zavičaj provodio je u pustinji bogoljuban život. Po smrti svoga duhovnoga vođe pošao je Godrik još jedanput u Jerusalem na grob Spasiteljev, a potom se stalno nastanio u pustinji finhalskoj. Od dubova granja sagradio je kolibicu, a hrana mu bila voće, korienje i šumski med. Pustinjački je život provodio u gladi i žeđi, u zimi i golotinji, u postu i molitvi. Nije ga strašila zvjerad ni prietnje razbojnika ni neobrađena pustoš samoga mjesta, jer je savršena njegova ljubav izagnala sav strah.

Malo pomalo pronio se okolinom glas o Godrikovoj svetosti. Sviet je počeo odasvud k njemu grnuti i diviti se njegovim krepostima. Mnogi bi mu donosili i proti njegovoj volji jela, ali on ne bi ništa za sebe uzeo, nego bi dao ubogima ili metnuo gdjegod kraj puta, da se putnici okriepe. U nedjelje i blagdane ne bi ni s kim razgovarao, tako u još druga tri dana svake sedmice, da to vrieme posveti sasvim molitvi. Godrik je uobće u samoći toliko napredovao u svetosti, da je Bog i čudesima pokazao, kako mu je ugodna njegova vjerna služba.

Ni divlje zvieri nisu se plašile Godrika. Jednom zgodom spasi krasna jelena pred lovcima i psima, koji se poslije još mnogo godina svraćao u njegovu kolibicu, pa legavši do njegovih nogu kao da mu zahvaljivao za život. Isto tako bi zečevi i druge šumske zvjerke tjerane od lovaca pribjegle Godriku, a on bi ih liepo dočekao i opet

pustio, kad bi opasnost prošla. I ptice, obumrle od ciče zime, stavljao bi sebi u njedra, da se ugriju i ožive. Nije bio samo ljudima milosrdan nego i životinjama.

Pošto je sveti Godrik do 60 godina provodio pokornički život težko se razboli. Od otoka napne mu se sva koža i ukočiše se udovi. Kako se nije mogao kretati, dvorila su ga dva redovnika iz samostana durhamskoga. I premda je bolestnika mučila težka muka, jer su mu i crvi izmilili iz tiela, ipak je strpljivo sve snosio i rado se hvalio svojim slabostima znajući, da je slabost tiela savršenstvo kreposti. Kad mu je bilo sve gore i već se približavao svršetak, razvedri mu se ujedanput lice i on stane pjevati. Kad su ga pitali što mu je, odgovori: »Doista, sinci, nisam se mogao uzdržati od pjevanja, jer mi tolika slaboća napunila grudi, da mi se činilo, da sam došao k vratima nebeskoga Jeruzalema i da sam dionik anđeoske sreće, te sam svoj glas združio s pjesmom nebeskih stanovnika.«

Preminuo je čovjek Gospodnji Godrik godine 1170. dne 21. svibnja, kao što je bio sam napried rekao. Po njegovim zaslugama dao nam Gospodin odpuštenje grieha i život vječni.

*

Gospodin Isus reče: »Kraljevstvo je nebesko kao blago sakriveno u polju, koje našavši čovjek sakrije i od radosti otide, proda sve što ima i kupi polje ono. Još je kraljevstvo nebesko kao čovjek trgovac, koji traži dobra bisera. Pa kad nađe jedno dragocjeno zrno bisera, otide i proda sve što ima, i kupi ga.« — To nebesko blago i to dragocjeno zrno bisera jest milost Božja. Ne hlepi za novcem, da ne izgubiš tielo i dušu i moli Gospodina, da ti otvori oči svojom milošću, da upoznaš, kako je sve za čim ljudi hlepe prazna slama. Idi za primjerom svetaca, jer su našli sakriveno blago, kojega moljac ni rđa ne kvari i lupeži ne kradu, i stekli su ono dragocjeno zrno bisera, koje ih usrećuje na vieke.

SVETA JULIJA

Vandali i kralj Genzerih poznati su nam iz života svetoga Leona pape. Kralj Genzerih osvoji godine 439. grad Kartagu u Africi. Stariji stanovnici budu pobijeni, mlađi zarobljeni i prodani, a sav grad razvaljen. Među zarobljenima bijaše i blažena Julija djevica, kći imućnih roditelja. Ona dopade Euzebiju, poganinu iz Sirije.

Julija se strpljivo predala težkoj sudbini držeći, da joj je od Boga namienjena za njezino dobro. Izkazivala je svojemu gospodaru dostojno štovanje i bila u svemu marljiva i vjerna ne služeći samo na oko, da ljudima ugađa, nego kao službenica Kristova tvoreći volju Božju od srdca, kao što sveti Pavao apostol napućuje sluge, da služe. Njezin gospodar, premda poganin, divio se tolikoj njenoj kreposti, pa joj dopustio, da živi po svojoj vjeri. Što bi joj god vremena ostalo od službe upotriebila bi za čitanje i molenje. Odkidajući sebi od jela trapila je svoje tielo, te je gospodar nije mogao ni laskanjem ni opominjanjem nagovoriti, da jede nešto više osim u dan Gospodnji, t. j. u nedjelju. Obraz joj je bliedio, tielo mršavilo, ali joj je vjera postajala sve čvršća i duh sve više težio za nebom.

Euzebije pođe jednom s dragocjenom robom iz Sirije u Galiju (današnju Fracuzku), te uze sa sobom i Juliju. Na putu stane na otoku Korzici. Upravo su tada tamošnji pogani žrtvovali svojim bogovima, pa doznavši za to Euzebije ode k njima sa svojom družinom samo Julija ostade na lađi moleći se Bogu za obraćenje nesretnih nevjernika. Poganskome poglavici Feliksu jave, da je na lađi djevojka, koja prezire bogove. On upita Euzebija zašto nisu svi iz njegove lađe došli slaviti bogove. Euzebije odgovori, da djevojke, koja je ostala na lađi, nije mogao ničim odmetnuti od vjere, i da nije u službi prevjerna, bio bi je već kaznio. Onda mu Feliks reče neka Juliju prisili, da žrtvuje bogovima, ili neka je njemu proda. Nato mu Euzebije odgovori, da ovakove službenice ne bi htio dati ni za kakvu cienu.

Potom se počne gozba, kod koje se Euzebije opije i napokon tvrdo zaspi. Poganska svjetina navali međutim na lađu i Juliju silom dovuče k Feliksu, koji je uzme nagovarati, da žrtvuje bogovima, pa će je odkupiti od gospodara i pustiti slobodnu. Julija reče: »Moja je sloboda služba Kristu, a vaše bogove mrzim.« — Tada je na zapovied Feliksovu stanu udarati, i kad je jednako slavila Isusa Krista, koji je za nju bio udaran, uzmu je za kosu natezati i mučiti. Ona neprestano slaveći Krista izjavi: »Onoga izpoviedam, koji je za mene bio šiban. Ako je Gospodin za mene bio trnjem okrunjen i na križ razpet, zašto da ja to ne pretrpim, da budem dostojna dobiti mučeničku palmu?« Po ovim riečima Feliks upravo pobiesni, da Kristovu službenicu pribiju na križ, na kojem ona izdahne, kad se Euzebije probudi.

Tielo svete Julije odvezli su redovnici na otok Gorgonu i ondje ukopali. Godine 763. preneseno bi u Bresciju, gdje se još i sada nalazi i od pobožnih vjernika mnogo štuje.

*

Jesi li se ti, dragi kršćanine, poput svete Julije dosele trudio, da se izjednačiš sa Spasiteljem? U čemu li je tvoj život jednak životu Sina Božjega? Krist Gospodin bio je poslušan i podložan presvetoj Majci Mariji i svome hranitelju Josipu. Nebeskom svom Otcu pokoravao se do smrti na križu. Pokoravaš li se ti Bogu Otcu svojemu i svetoj majci Crkvi? Krist je bio krotak i ponizan srdcem. Noći je provodio u molitvi i molio se Otcu nebeskomu najvećim štovanjem. Da li je tvoja molitva pobožna i pažljiva? Krist je postio 40 dana bez prekida, divnom je strpljivošću podnosio pogibli i sramote, bio strahovito šiban, trnjem krunjen i razpet. Na križu je oprostio svojim neprijateljima. Izjednačuješ li se ti u svemu tom sa Kristom? Ako doista tako činiš, znaj, da pripadaš među odabrane. Čuj, što kaže sveti Pavao: »Koje je Bog napried poznao, one je i odredio, da budu jednaki obličju Sina njegova. Ako nisi tako postupao, još danas počni nastojati, da se povedeš za krepostima Kristovim, te se s njim izjednačiš.

*

Bože, koji si među ostalim čudesima i slabome spolu podielio pobjedu mučeničtva, dopusti milostivo, da po zagovoru i primjeru bl. Julije tvoje djevice i mučenice zavriedimo k tebi doći. Po Kristu Gospodinu našemu. Amen.

SVETI DEZIDERIJE

Svetac, kojega danas slavimo, rodio se godine 556. od uglednih i bogatih roditelja u gradu Autunu u Burgundiji. U roditeljskoj kući bio je poučen u svakovrstnoj svjetovnoj nauci i kršćanski odgojen. K vienskomu nadbiskupu otišao je na više nauke, gdje je drugare vazda pretjecao i u nauci i u vladanju. Napokon je Deziderije postao đakonom stolne crkve, a godine 594. postane nadbiskupom.

U ono vrieme ubila su dva mladića kralja Sigeberta, baš kad je pošao s vojskom na svoga brata, da mu otme kraljevstvo. Žena pokojnoga kralja bila je kao udovica veoma opaka i izkvarena. Deziderije kao nadbiskup nije mogao šutjeti o javnoj sablazni, koju je činila, i zato je ukori. Kraljica udova razsrdi se na Deziderija, kao što se nekad razljutila Jezabela na Iliju proroka i Herodijada na Ivana Krstitelja. Ona podkupi lažne svjedoke, i Deziderije bude krivo osuđen i izagnan na jedno ostrvo.

Došavši na ostrvo Deziderije odmah pođe u kapelicu, da svrši običajne molitve i zapali žižak, koji je gorio cielu sedmicu do druge nedjelje, a da nije ulje u žižku sagorjelo! Glas o tom čudu pronese se brzo po svoj okolini: ljudi odasvud dođu, da se uvjere o čudu. Dođu i bolestnici k svetomu čovjeku, koji ih uljem iz žižka pomaže u ime Kristovo i tako izbavi od njihovih nevolja. Po ovim čudesima raznese se glas o njemu svakamo i kraljica videći, da je izagnavši Deziderija samo povećala njegovu slavu pozove ga natrag na njegovu stolicu. Na povratku ga dočekao narod s najvećom radošću.

Kraljica ipak nije prestala smišljati kako bi uništila Deziderija. Veliko štovanje, koje je narod izkazivao svetomu biskupu još je većma u njoj podjarivalo želju za osvetom. Njezinim nastojanjem dođe u Vienu za sudca čovjek, koji joj je u svemu ugađao, a biskupu i svećenstvu zadavao mnogo jada. Tada se još nešto dogodilo,

što je kraljicu upravo do bjesnila razdražilo. Malodobni kralj Teodorik upita Dezideriju, bi li se ženio ili ne. Znajući Dezideriје u kakvim prilikama živi mladi kralj, svjetova mu ženitbu i time veoma razljuti kraljicu udovu, koja se bojala, da bi tako mogla izgubiti vlast nad mladim kraljem. Stoga namisli bezbožnica smaknuti svetoga biskupa. Ona najmi tri dvoranina, koji će bogumrzko djelo izvršiti. Dvorani uvrebaše biskupa kod jednog potoka. Biskup klekne, pomoli se Bogu i prignu glavu. Jedan od ubojica baci mu velik kamen na glavu, a drugi mu je cjepanicom razbije. Takvim dakle mučeničtvom preseli se duša svetoga Dezideriја ka Gospodinu godine 608. Kad je franački kralj Klotar doznao, kako je kraljica svetoga biskupa ubila kao pseto, dade je uhvatiti i dovesti pred sud svojih velikaša, da joj sude za ubistvo i druga zločinstva. Kraljica bi osuđena na strašnu smrt: Za ruke i noge privezaše joj po jednog divljeg konja, i onda konje potjeraše na četiri strane. Komade tiela zatim spališe.

*

Premda Gospodin Bog ne kazni svaku opačinu na ovom svietu, ipak često kazni ljude, koji upravo bezstidno vriеđaju zakon Božji. Tim hoće Bog pokazati svoje sveznanje i pravednost, da ne klonemo u vjeri. Ako znaš za javna grješnika, a ne vidiš, da ga Bog kazni, ne sumnjaj o pravednosti Božjoj, jer ne znaš svršetak čovjeka, a znaš, da ima poslije smrti drugi život, u kojem će svakomu biti podpuna plaća po djelima njegovim. Istina, Bog je u Starom Zavjetu (prije Kristova rođenja) davao obećanja za ovaj život, te ih i izvršivao, t. j. Bog je obično već na ovom svietu čovjeka naplatio za dobro i kaznio za zlo što bi počinio. Ali u Novom Zavjetu, Bog je čovječjem duhu otvorio dalje vidike, te mu u većoj mjeri pokazao vječnost, u kojoj će svako dobro biti podpuno naplaćeno i svako zlo podpuno kažnjeno.

*

Pomolimo se. Svemogući Bože, pogledaj na slabost našu i vidi, kako nas tišti breme naših grieha! Dopusti nam milostivo, da nas vazda brani slavni zagovor Blaženoga Dezideriјa, tvojega biskupa i mučenika.

SVETI DONACIJAN I ROGACIJAN

Za rimskih careva Dioklecijana i Maksimilijana živio je u gradu Nantesu u današnjoj Francuzkoj mladić slavna roda po imenu Donacijan. On je provodio život u strahu Božjem i propoviedajući Krista, kao hrabar vojnik nastojao je u srdca drugih pogana zasijati sjeme blažene vjere. Stariji brat Donacijanov Rogacijan ganut primjerom i riečju njegovom prihvati također vjeru Kristovu i zaželi što prije primiti sakramenat svetoga krštenja. No kako zbog tadašnjega progonstva nije bilo u Nantesu svećenika, Rogacijan se nije krstio vodom, nego krvlju svojom poginuvši za Krista mučeničkom smrću.

Kad je carski namjestnik došao u Nantes, da pogubi sve kršćane, koji bi se ustručavali žrtvovati bogovima, javiše mu, da je Donacijan kršćanin i da je ne samo svojega brata Rogacijana, nego i množtvo drugih pogana odvratio od idolopoklonstva. Donacijana uhvate i predvedu namjestniku, koji mu reče: »Doznao sam za tebe, da ti ne samo ne štuješ bogove, nego da ih i grdiš i narod nagovaraš, da vjeruje u Razpetoga.« Donacijan reče: »I nehotice govoriš istinu veleći, da bi htio sve odvratiti od grieha i dovesti k štovanju Onoga, komu sâmu valja svi da služe.« Namjestnik ga prekori: »Ili prestani ovdje propoviedati ili ću te odmah smaknuti!« Donacijan odgovori: »Prietnje, kojima se meni groziš, na tebi će se izvršiti, i u zamku, koju meni mećeš, sam ćeš pasti, jer krivom i praznom vjerom zaslieplјen voliš tamu nego svjetlost i ne vidiš svietla Kristova.« Onda namjestnik razpaljen gnjevom dade svetca okovati u verige i baciti u tamnicu.

Zatim su doveli Donacijanova brata Rogacijana, komu je namjestnik stao obećavati velike milosti, ako se pokori carskim naredbama. Rogacijan odgovori: »Kako da štujem one bogove, koji su po tvom govoru gori od ljudi? Vi i vaši bogovi ste jednako nevoljni: oni ne čuju, jer su od kamena i drva, a vi ste gluhi za pravdu. Oni nemaju duha, vi nemate srdca. I doista, tko se kamenu klanja, bude napokon i sam kamen!« Nato odvedu i Rogacijana u tamnicu, u kojoj je već bio njegov brat.

Blaženi Rogacijan je bio žalostan, što će poginuti bez milosti krštenja, pa držeći, da će mu biti za krštenje,

ako od brata dobije cjelov mira, zamoli ga za nj. Donacijan se pomoli Bogu neka bude Rogacijanu vjera i mučenička smrt za krštenje. Po tom su braća svu noć provela u molitvi i čekala udarac od krvnika i plaću od Gospodina Boga svoga.

Sjutradan su Donacijan i Rogacijan bili opet dovedeni pred carskoga namjestnika, koji im je odmah zaprietio, da će oštro s njima postupati, što preziru bogove. Mučenici mu kao u jedan glas odgovore: »Za ime Kristovo primit ćemo sve, što god izmisli krvnik, jer našemu životu neće nauditi, ako se vrati svome početniku.«

Onda budu blaženi mučenici po namjestnikovoj zapoviedi udareni na muke. Premda se nije nadao, da bi ih mogao mukama odmetnuti od vjere, ipak je htio udovoljiti svojoj srdžbi, pa kad ih je već dosta namučio, odsieče im mačem glave. Tako dođoše u slavu Kristovu.

*

Za kakovu stvar prilìepi čovjek svoje srdce, onakav bude napokon i sam duhom i srdcem. Kad se tko novcu klanja kao Bogu, i njegovo srdce izađe na posljedku tvrdo poput novca. Zato naš narod dobro kaže za škrtca, da je tvrdica. U radu čovjeka, koji samo o tom misli, kako će izdovoljiti tjelesne požude, lako se zapaža nešto nizko i podlo. Tako biva slično sa svakim okorjelim grješnikom.

Ako hoćemo ugoditi nebeskome Otcu i doći k njemu u vječno blaženstvo, onda nam se valja što više izjednačiti s Kristom. Život je Isusov ogledalo, na koje treba neprestano da se ogledamo, ako hoćemo, da mu budemo sve sličniji. I Bog Otac nas samo toliko ljubi, koliko u nama vidi obličje Sina svojega. Veća ili manja sličnost sa Sinom Božjim određuje čovjeku također višu ili nižu slavu nebesku.

Primjer Sina Božjega uči nas poniznosti, krotkosti, čovjekoljublju, i strpljivosti. Zato nam i reče Otac nebeski: »Ovo je sin moj ljubazni, koji je po mojoj volji, njega slušajte.« A sam Isus reče: »Ako tko hoće da ide za mnom, neka se odreče sebe i uzme križ svoj svaki dan i ide za mnom.«

*

Daj nam, svemogući Bože, da po primjeru svete braće Donacijana i Rogacijana uzmemo svaki svoj križ i idemo za Kristom, da tako dođemo u njegovu slavu.

SVETI GRGUR VII.

Papa sveti Grgur sedmi zvao se Hildebrand, prije nego što je postao papa. Bio je jedan od najvećih papa naše svete Crkve. Kao papa nastojao je osobito navesti vladare i knezove te biskupe i svećenike, da na slavu Boga i korist puka vrše svoje dužnosti, kako to Bog traži.

Potekavši od nepoznata roda iz talijanske pokrajine Toskane pokazao je Hildebrand već za rane mladosti osobite duševne sposobnosti. Benediktinski opat Marijina samostana na Aventinu u Rimu, koji je bio tetak po materi mladomu Hildebrandu, uzeo ga je u samostan, da sebi oplemeni znanjem i svakom kreposti um i srdce. Naskoro dođe Hildebrand zbog riedkih vrlina na papinski dvor. Putujući po različnim zemljama kao papinski poslanik upoznao je dobro prilike u katoličkoj Crkvi.

Kad je protiv svoje volje izabran za papu, nastojao je svim silama, da Crkvu katoličku učini što slobodnijom u vršenju njenih svetih dužnosti i prava, a napose da je oslobodi od nepravedna i bezpotrebna presizanja svjetovne vlasti u njezinu duhovnu djelatnost.

Ponajprije zabrani papa Grgur svim nižim duhovnim poglavarima, da ne smiju više primati crkvenih dobara i časti od svjetovnih vladara, koji su im u to ime podjeljivali biskupski štap i prsten. To je bila tako zvana investitura. A vladarima zapovjedi, neka više ne diele crkvene službe. K tomu obnovi prastare i svete zakone, koji su tražili od svih viših duhovnika ,da živu u bezženstvu po primjeru G. Isusa Krista i bezbrojnih ugodnika Božjih. Time je stari zakon celibata opet zadobio punu vriednost. Napokon je papa izdao oštre odredbe protiv kupovanja i prodavanja crkvenih dobara i časti, t. j. protiv simonije.

Papa Grgur je želio, da se i tadanji njemački kralj Henrik IV. dragovoljno prikloni tim promjenama u crkvenom životu, i zato ga opomene, neka ne razdaje biskupija i opatija po svojoj volji ne gledajući na dobrobit vjernika niti pazeći na dostojnost duhovnika. No opomena je slabo koristila: kralj je i dalje podjeljivao crkvene časti i dobra ljudima neukima i nevriednima. Zato mu papa zaprieti crkvenim kaznama. Razsrđen stoga sazove kralj svoje pristalice na zbor u Worms, koji proglasiše, da papa Grgur VII. mora odstupiti. Kad je to papa doznao, udari Henrika crkvenim prokletstvom.

Upravo tada sastadoše se njemački knezovi u Triburu te odrediše, da će zajedno s papom Henriku suditi te birati novoga kralja, ne rieši li se Henrik za godinu dana crkvenoga prokletstva. Sada se Henrik odluči najprije izmiriti s papom. Još za zime pođe on preko Alpa, zateče Grgura u sjevernoj Italiji u tvrđavi Canossi (Kanosi). Tu je sam bez privole i bez predznanja papina stajao tri dana od jutra do večeri u pokajničkom odielu u gradskom dvorištu. Papa ga odrieši prokletstva, ali pod uvjetom, da ne vrši kraljevske vlasti, dok se ne nagodi s njemačkim knezovima. No naskoro se pokaja Henrik za svoj čin. On zaprieči papi put u Njemačku. Radi toga knezovi u Njemačoj skinu Henrika i izaberu novim kraljem Rudolfa. Sada plane građanski rat, u kojem Rudolf pogine, a Henrik krene nanovo u Italiju, da se osveti papi, koji ga je opet udario crkvenim prokletstvom. Skoro dvie godine podsjedaše Henrik grad Rim, a kad je izdajom ušao u Rim, skloni se papa u Anđeosku tvrđavu, koja je usred Rima. Tu ga iz najveće nevolje oslobode Normani. Henrik se vrati u Njemačku, gdje dočeka žalostan svršetak: rođeni njegovi sinovi ustanu protiv njega i prisile ga, da se odrekao priestolja. Zavađen sa sinovima i izobćen iz Crkve nađe svoju smrt 1107.

Papa Grgur pođe nakon svog oslobođenja iz Anđeoske tvrđave s Normanima put Salerna u Južnoj Italiji i tamo doskora umre 25. svibnja 1085. Umirući izreče ove znamenite rieči: »Ljubio sam pravdu a mrzio nepravdu, zato umirem u progonstvu.«

Suvremenik velikoga pape Grgura sv. Anzelmo kaže, da je Bog još za života Grgurova učinio velika čudesa s njime. Jedno od najvećih čuda bila je upravo neopisivo snažna djelatnost papina, koja je obuhvatila svekoliki crkveni život, kao i neslomiva odlučnost i hrabrost i u najvećim potežkoćama. Grgurova borba za slobodu, svetost i veličinu Crkve nije bila uzaludna. Papa sv. Grgur II. bio je i velik prijatelj hrvatskoga kralja Zvonimira, kojega je dao okruniti po svom poslaniku 9. listopada 1073. Tako ovom svetom papi mora biti posebno zahvalan i hrvatski narod.

*

Bože, koji daješ jakosti onima, što se u Te ufaju, koji si svoga svetog priznavaoca i papu Grgura za obranu slobode svoje Crkve ojačao krepošću postojanstva, daj nam, da po njegovu primjeru i zagovoru sve protivštine hrabro nadjačamo. Po Kristu Gospdinu našem. Amen.

SVETI FILIP NERI

26. FILIP NERI

Filip je ugledao Božje svietlo 22. srpnja 1515. godine. Otac mu je bio odvjetnik. U poslušnosti otcu i majci, u ljubavi k molitvi, u volji k nauku i redu nije pretekao Filipa nijedan drug. Svoju maćehu ljubio je i poštivao kao pravu majku. Nauk i primjer svojih prvih učitelja dominikanaca duboko je zapisao sebi u pamet i srdce. Držao je za prvu kršćansku dužnost volji Božjoj u svemu se pokoravati i sve nevolje strpljivo podnositi. Kad je odrastao, ostavi sve svoje bogatstvo radi Krista, ode u Rim, da se sav posveti Bogu.

U Rimu je Filip slušao filozofske i bogoslovske nauke i usavršavao se u kršćanskoj kreposti. Vraćajući se iz škole posjećivao bi siromahe i bolestnike u bolnicama i poučavao ljude u kršćanskom nauku. Pohađao bi spomenike svetih mučenika i u katakombama se molio Bogu i u razmatranju probdio ciele noći. Ako je bilo u ime Božje učiniti ljubav komu god, prekinuo bi odmah molitvu, jer drugčije raditi značilo bi, reče, Krista radi odreći se i samoga druženja s Kristom. Kad bi svršio takav posao, vraćao bi se odmah natrag k molitvi.

Filip je osnovao bratovštinu presvetoga Trojstva, koja je imala podpomagati ljude odpuštene iz bolnica i siromašne putnike.

Sveti Filip sebe je držao nedostojnim, da postane svećenik. Tek po nagovoru svoga izpovjednika primi u 36. godini svećenički red. Od onda se svega vieka revno trudio oko spasavanja duša. Gotovo je neprestano sjedio u izpovjedaonici ili blizu nje, da pokaže pripravnost izpovjediti svakoga, tko god bi zaželio. O podne bi poučavao u svojoj sobi o nebeskim stvarima sve, koji bi god htjeli doći. Mnoge je ljude naputio na pobožan život, a predobio je za vjeru katoličku i same Židove. Svake sedmice dva puta bi obišao sve gradske tamnice, da sužnjima donese pomoći i duševne olakšice.

Svećenici, koji su živjeli u kući sv. Jeronima u zajednici, pomalo su se pod rukovodstvom Filipovim sabrali u zbor prozvan oratorijanski. Svećenici toga zbora imali su dužnost baviti se bogoslovskim naukama, usavršivati sebe u kršćanskim krepostima i brinuti se za spasenje drugih ljudi.

Sveti Filip je bio mnogo poštovan u Rimu: kardinali, biskupi i knezovi ljubili bi ga u skute. Papa Grgur XIV. htjede Filipa imenovati kardinalom, ali mu on liepo zahvali i poruči, da će mu već sam obznaniti, kad bude zgodno, da primi ovu čast. U sobi nije imao ništa osim trošne postelje i nekoliko knjiga. Više put se svu noć molio pred vratima koje god crkve ili na groblju. Težka su bila pokornička djela, kojima je sveti Filip mrtvio svoje tielo držeći se rieči svetoga apostola Pavla: »Kraljevstvo Božje nije jelo i pilo, nego pravda i mir i radost u Duhu Svetom.« I doista unutrašnja radost u Duhu Svetom učinila ga je čovjekom veoma veselim. Kad bi se mladići, što su stanovali u njegovu zavodu, igrali i pri tom bučili, pa bi se tko čudio, što Filip to trpi, on bi rekao: »Ne marim neka na mojim leđima drva ciepaju, samo da ne grieše.« Uvjeravao bi također, da je lakše vesele dovesti na put kreposti nego turobne. Zato je vesele ljude osobito volio. Da priuči svoje učenike podpunoj poniznosti, naložio bi im kadšto, da čine stvari, zbog kojih bi im se sviet podsmievao. Tako je i sam sebe ponizivao pred svietom.

Premda je sveti Filip doživio 80 godina, ipak je često i težko bio bolestan, ali je vazda i u najvećim mukama bio djetinje vesele ćudi. Još i u zadnjoj smrtnoj bolesti bio je veseo. Kad je primio posljednji put presvetu pričest rekao je: »Sad je pravi liečnik došao k meni. Sve je drugo taština. Tko drugo traži nego Isusa, ne zna šta ište.« Umre mirno i blaženo noću po Tielovu god. 1595. Mnoga je i velika čudesa tvorio sveti Filip na slavu Bogu i spasenje ljudima. Premda ih je on krio, ipak se doznalo za njih. I po njegovoj smrti proslavi ga Bog izvanrednim znacima i pojavama.

*

Imaj dragi čitatelju i ti radost u Duhu Svetom. Dà, roni gorke suze zbog svojih pogrješaka i zbog uvreda, koje ljudi nanose Bogu, ali ne budi nikada turoban, sjetan, neveseo. Nemoj mučiti i jaditi svoje ukućane ćudljivošću i srdžbom, nego budi blag i ljubezan i nadasve strpljiv po primjeru svetoga Filipa.

SVETI IVAN I. PAPA

Od dosadašnjih rimskih papa bilo je 23 imena Ivan, a prvome ovoga imena papi slavi se spomen danas.

Ivan iz Toskane bio je đakon rimske crkve, kad je godine 523. izabran za rimskoga papu.

Bizantski car Justin držeći da je najprvo i najveće dobro na ovom svietu prava vjera, i da je velika nesreća po njegovu carevinu, što u njoj ima još krivovjernih arijevaca, izdao je godine 524. naredbu, da se sve arijevske crkve predadu katolicima. Arijevci javiše to kralju Teodoriku u Italiju i zamoliše ga, neka ih uzme pod obranu. Kada Teodorik nije mogao ništa pismom opraviti u cara, odluči poslati u Carigrad sjajno poslanstvo, kojemu će na čelu biti sam rimski papa Ivan. Da se ne bi papa ustručavao ići u Carigrad, zaprieti mu Teodorik, ako li ne pođe, da će katolicima u Italiji upravo onako oteti sve crkve, kko je Justin oteo arijevcima. Zlo, kojega su se katolici u Italiji bojali od kraljeva gnjeva, prinudi papu Ivana, da se prihvati neugodnoga posla. S Ivanom bjehu poslani pet biskupa i četiri ugledna rimska senatora. Ovo poslanstvo imalo je od cara zahtievati, da se oni, koji su od arijevaca postali katolici, mogu opet vratiti k vjeri arijevskoj, i da se arijevcima vrate njihove crkve. Papa je obećao, da će ovo potonje tražiti od cara, no ono prvo da ne može iskati.

Kad su u Carigradu doznali za papin dolazak, pošao mu je sviet nekoliko milja daleko nasusret, svi u svečanim haljinama, sa križevima i zastavama i gorućim voštanicama, da namjestnika Kristova što svečanije dočekaju. Bila je javna svečanost i obća radost, i svatko je želio, da od Svetoga Otca primi blagoslov. Sam car s dvoranicima izišao je iz grada pred papu, pao ničice pred njega, te mu se poklonio.

Sveti Ivan je pošao u grad na vrata, koja su se zvala zlatna. Sveti Grgur Veliki pripovieda, da je pod onim vratima bio sliepac, koji čuvši da dolazi papa padne ničice pred njega moleći ga, da mu kao namjestnik Kristov učini, što je Krist učinio sliepcima. Papa se dotače rukom očiju sliepčevih, prekriži ga, i u onaj čas sliepac progleda. Odonda su svi još više poštivali svetoga Ivana.

Papa dođe u Carigrad pred Uzkrs. Na sam blagdan Uzkrsnuća Kristova služio je svečanu službu Božju, ali

se u crkvi prije pripravila za njega stolica viša od stolice patrijarške, da se vidi, kako je rimski papa nad svim patrijarsima. I premda je car Justin bio već krunjen od carigradskog patrijarha, htio je ipak da još jedanput bude okrunjen papinim rukama.

Ne zna se pravo, što je tom zgodom papa tražio od cara. Bilo što mu drago, znade se iz poviesti, da je kralj Teodorik počeo progoniti katolike u Italiji prije nego se poslanstvo vratilo iz Carigrada. Kad je papa Ivan došao u Ravenu, priestolnicu gotskih kraljeva, dade ga Teodorik uhvatiti i baciti u smradnu tamnicu. Kralj bi ga dao odmah i pogubiti, ali nije smio od bizantskog cara i od svojih podložnika katolika. Sa svim tim je sveti papa u tamnici bio mučen gladom i svakojakom nevoljom, dok nije napokon izdahnuo dne 17. svibnja 526. godine.

*

Kao što je nekoć Kain ubio pravednoga Abela, tako vidimo i u životu današnjega svetca: krivovjerni kralj muči slugu Božjega. Tako je bilo od početka i tako će biti do svršetka svieta: grješnik ima više puta veliku vlast, a pravednik bude tlačen bez obrane. Mnogi ljudi pomišljaju: Gdje je Bog, koji dopušta ovakve nepravde? Na ovo može odgovoriti svaki kršćanin riečima svetoga Petra: »Zna Gospodin pobožne izbavljati od napasti, a nepravedne za dan sudnji čuvati na muke. Znajte, ljubazni, da je jedan dan pred Gospodinom kao tisuću godina i tisuću godina kao jedan dan.« Razborit kršćanin osjeća, da mora biti pravednost, da se mora dobro naplatiti, a zlo kazniti, ako ne podpuno na ovom svietu, a ono svakako na drugom. Velik je Bog i kod njega nema hitnje i žurbe. On pušta pravednike, da prolaze kroz svakojake nevolje, ali ih ipak izbavlja od napasti. Bog pušta grješnike, da se obiestno bane po svietu, ali ih čuva za dan sudnji. Smrt će na vrieme doći po ove i po one i dovesti pred Boga, a vječnost je zacielo dosta duga, da se svaki naplati po svojoj zasluzi.

SVETI VILIM FRANAČKI

Vilim je živio za vrieme Karla Velikoga, koji je vladao Franačkom i većim dielom Europe (768.—814.).

Vilim je bio sin kneza Teodorika i bio je odgojen po načelima kršćanskog odgoja. U zreloj dobi bio je savjetnik cara Karla.

Postavši vojvoda nastojao je Vilim što većma proširiti slavu Božju i povećati sreću svojih podložnika. Među visokim gorama kraj šume i potoka sagradio je liepu crkvu, samostan i druge zgrade, i kad je sve bilo dovršeno, nadario je obilato samostan.

Vilim je imao dvie sestre, u kojima je sjaj pobožnosti zasjenio tjelesnu ljepotu. Na njihovu prošnju dopusti im brat, da život svoj posvete Bogu u samostanskoj tišini.

No i sam je želio poći u samostan. On izjavi tu svoju želju caru i zamoli ga, neka mu dopusti, da njegovu službu zamieni službom Bogu. Car mu reče: »Da ideš služiti kojega god kralja, bila bi za mene uvreda, ali kad želiš postati vojnik kralja anđeoskoga, ne mogu ti prošnje odbiti.« Ovo rekavši car briznu plakati.

Doznavši rođaci i prijatelji za Vilimovu odluku saletiše ga molbama, da odustane, no on ode ipak u samostan, koji je sam sagradio.

Divno je bilo gledati, kako slavni junak stupa u službu Razpetoga Krista, kako se iz sjajnih palača povukao u kutić tiha samostana. Duh nasljedovanja Kristova plamtio je sve više u Vilimovu srdcu. Vilim je više puta molio opata, da mu naređuje najniže poslove, a braću je samostansku prosio, neka ga drže za svojega slugu i tako s njim postupaju. Svakom bratu rado bi pomagao u poslu. Uz to je postio, vršio pokornička djela, molio i razmatrao svete vjerske istine i primao svete sakramente.

Pred svoju smrt molio je braću, da ne tuguju za njim, nego da se vesele, što je sretno prispio do nebeskih vrata.

*

Osim svetog Vilima mnogi su se bogataši i velikaši odrekli svieta i u tišini samostanskoj potražili sreću. Dakako da u samostanu čovjek može lakše svoje vrieme upotriebiti za djela pobožnosti, za djela, koja izravno smjeraju na slavu Božju i korist bližnjega. Zato je liep dar od Boga, prava milost i prava sreća, kada može iskreno pobožna duša stupiti u samostan.

SVETA MARIJA MAGDALENA DE PAZZI

Današnja svečarica se rodila u Firenci 2. travnja 1566. Na krštenju je dobila ime Katarina. Već za rana opažale su se klice njezine kasnije svetosti. Nisu je veselile dječje igre, a najradije bi slušala razgovore o Božjim stvarima. Još kao diete od sedam godina davala bi dio svoje hrane siromašnoj djeci i radovala se od srdca, kad bi koje diete naučila koju molitvu. Kad je bila na otčevu zaselku, poučavala je seljačke djevojčice u kršćanskom nauku, pa kad se trebala vratiti u grad, plakala je, što ih ne će više moći poučavati. Za rana je naučila biti sabrana u Bogu. Vrlo je rado razmatrala i već u djetinjstvu znala bi se tako zavesti u misli o vječnosti, da ne bi opazila, što biva kraj nje. Grieh joj je bio oduran i često bi plakala, kad bi čula rieči kršćanina nedostojne. Čeznula je za Spasiteljem u presvetom oltarskom sakramentu i upravo se privijala uz one, koji bi se pričestili. Kada je u desetoj godini primila prvu svetu pričest, osjetila je toliku sladkoću, da se od miline u suzama gotovo raztapala. Kao desetgodišnja djevojčica prikazala je sebe Isus Kristu i zavjetovala mu se vječnim djevičanstvom.

Od ono doba počela je Katarina vršiti teža pokornička djela i nastojati, da u odricanju i trapljenju bude što sličnija svome božanskom Zaručniku. Što je više rastla ljubav Božja u njoj, to je i želja za trpljenjem bivala veća. Jela je samo toliko, koliko je bilo upravo za život potrebno, pokoravala se i posljednjemu služinčetu u kući, radila vazda protivno od onoga, što čovjeku godi.

Kad je Katarini bilo 14 godina bude predana u samostan svetoga Ivana na daljnji odgoj. Tu je bila živ primjer prave dobrote. U 17. godini stupi u karmelićanke. Kao redovnica dobi ime Marija Magdalena. Odonda je sav svoj viek provela u težkoj pokori, da učini zadovoljštinu za griehe, kojima ljudi vriedjaju Boga. Hranila se hljebom i vodom. Postelja joj bila slamnjača, a ne bi duže spavala od pet sati u svemu. Potom dođoše na nju

težke kušnje. Na um su joj padale hule na Boga i sumnje o vjeri i napokon je mislila, da više nema ni iskre vjere, ufanja i ljubavi, a molitva i primanje svetih sakramenata činilo joj se nekoristno i suhoparno. Duša joj bila kao tamna i hladna zimska noć. Ipak nije očajavala, nego je svom dušom težila za Bogom. Radila je najniže poslove, javno se tužila drugaricama za svaki nedostatak i smatrala se nedostojnom, da bude u družtvu ostalih redovnica. Toliko je željela trpjeti za Krista, da samo zato nije htjela rano umrieti, što u nebu ne bi bilo zgode za vježbe u strpljivosti.

U samostanu je Magdalena pomagala u kuhinji, mela sobe, miesila tiesto, prala rublje i bila uobće kod svakoga posla prva. S divnom pomnjom brinula se svetica za tielo i dušu bolestnih sestara. Tješila ih i ljubezno opominjala, čitala im o muci Kristovoj, budila im vjeru, ufanje i ljubav. Kad bi sama bila bolestna, bila je tako poslušna, kao da je zdrava. Marljivo bi izpitivala svoju savjest i pri tom pomnjivo pazila i na najmanju svoju pogrješku. Za svaki i najmanji prekršaj nemilo je trapila svoje tielo. Njezina ljubav k Bogu bila je tolika, te je nekoliko dana prije smrti kazala, da nije ljubila ništa do Boga i da ne može razumjeti, kako može tko hotimice učiniti i najmanji grieh. Sav njezin život bio je neprestana molitva i neprestano razmišljanje, kako će ugoditi Bogu. Gorjela je od želje, da dovede Kristu one, za koje je dao svoju dragocjenu krv. Htjela je biti lišena svih vrhunaravnih darova u korist drugih duša samo neka joj ostane: ljubiti Boga i njemu se pokoravati. Bila je pripravna, da Bog na njoj izvrši sve kazne, da je izbriše iz knjige života i da je tisuću puta upropasti, ako bi se na taj način zlim svećenicima pribavila milost obraćenja. Često je govorila rieči: »Trpjeti, ne umrieti.« Posljednjih 30 mjeseci ležala je u postelji i govorila: »Gospodine, ako je tebi ugodno, da na ovoj postelji ostanem do sudnjega dana, neka bude volja tvoja!« Na samrti reče sa smieškom: »Hvala Bogu, ime Gospodnje neka bude blagoslovljeno.« Usnula je u Gospodinu 25. svibnja 1607. Po smrti joj se promienilo lice, kao da je lice anđeosko, i obrazi joj sinuše divnom ljepotom.

*

Sveta Marijo Magdaleno, izprosi nam milost, da idemo tvojim stopama!

30. SVIBNJA

SVETI FERDINAND

Ferdinand III., kralj leonski i kastiljski (u Španjolskoj), rodio se godine 1198. Svega svoga života na osobiti je način štovao Blaženu Djevicu Mariju i u svakoj je nevolji u pomoć dozivao. U devetnaestoj godini svoje dobi postane kralj kastiljski. Kad mu je bila dvadeset i jedna godina, oženi se Beatricom, vriednom kćeri njemačkoga cara. Iz sretne ženitbe nikne sedam sinova i tri kćeri.

Kralj Ferdinand zamoli u početku vladanja, kao nekada kralj Salamon, od Boga mudrost i milost, i Bog mu je dade obilato. Dade mu također toledskoga nadbiskupa Rodrigeza za vjerna i prokušana savjetnika. Rodrigez je ujedinio svećeničke kreposti s državničkom mudrošću i bio 30 godina Ferdinandov doglavnik. I savjet oprezne, prokušane i pobožne majke rado je Ferdinand svagda slušao.

Mnogo se Ferdinand svega vieka trudio, da pravu vjeru i slavu Božju ne samo obrani, nego i raširi. Ferdinand je vodio ratove s Maurima, ne da proslavi ime i poveća svoju državu, nego da izbavi kršćane od muslimanskoga jarma i raširi Kristovo Kraljevstvo na zemlji. Klanjajući se Presvetom Oltarskom Sakramentu često se molio ovim riečima: »Bože, ti znaš, da se ne borim za povećanje svoje države, nego samo za tvoju slavu i za dobro svete Crkve tvoje.«

Kad su Mauri izlazili iz grada Sevilje, rekao je njihov vođa: »Samo svet čovjek mogao je s tako malenom vojskom zauzeti tako tvrd grad.«

U ratu je sveti Ferdinand imao vazda sa sobom dosta biskupa i svećenika, da vojnike izpoviedaju, da im propoviedaju i za sreću se Bogu mole. U osvojenim zemljama obnavljao je sveti kralj biskupije, crkve i samostane, da se opet uvede kršćanski život. Premda je bio revan u širenju katoličke vjere, bio je pored svega toga blag sa pobieđenim Maurima i Židovima. Samo je za tvrdoglave krivovjerne kršćane imao manje milosrđa.

Kralj Ferdinand bio je sa svake ruke velik, duhom svete vjere zadahnut vladalac. Prema susjednim kršćanskim vladarima držao se rieči svetoga evanđelja: »Sve što hoćete, da čine vama ljudi, činite i vi njima.« Bio je dobar gospodar svojemu narodu. Premda su ratovi iziskivali silnih troškova, ipak nije htio podložnike teretiti porezima, pa kad bi ga savjetnici na to nagovarali, odgovorio bi im: »Bože sačuvaj! Ja se više bojim pravedne tužbe jednoga siromaha, nego sve vojske maurske.« Bio je zahvalan sin slušajući vazda staricu majku, vjeran i ljubazan muž, brižan otac, koji je odgajao djecu u strahu Božjem.

Usred najvećih državnih poslova svali ga vodena bolest u postelju. Videći da mu se približava smrt ne uplaši se nimalo, nego izpovjedivši griehe svega života ponizno sâm zamoli svetu pričest i sveto ulje. Kad su mu u sobu donieli pričest, skupi posljednju snagu, sađe s postelje, metne sebi uže oko vrata, klekne na tle, uzme u ruke Razpeće, te cjelivajući Razpetoga i uvjeravajući, da želi umrieti u katoličkoj vjeri, moli za oproštenje grieha. Potom je primio s najvećom pobožnošću svetu poputbinu kao i sveto pomazanje i dugo se Bogu molio. Zatom dozove ženu i djecu, dade svima liepe opomene, osobito najstarijemu sinu i nasljedniku Alfonzu: neka se otčinski brine za braću i sestre, velikaška prava neka ne dira, naroda neka ne obterećuje daćama i porezima, svakome neka dieli pravdu i neka se sjeća vječnoga sudca, kojemu će račun dati o kraljevanju. Još jednom blagoslovi djecu, uzme u ruke goruću voštanicu, i dok su svećenici po njegovoj molbi pjevali pjesmu zahvalnicu, preda duh svoj Bogu 30. svibnja 1252. Sveto njegovo tielo još se sada čitavo nalazi u kraljevskoj kapeli u stolnoj crkvi seviljskoj.

*

Varao bi se, tko bi mislio, da se samo redovnici moraju brinuti za svet život. Ova je misao ne samo kriva, nego i pogibeljna, jer može biti gdjekomu samo izlika duhovne lienosti i griešna života. Kao što Bog hoće, da se svi ljudi spasu, tako isto hoće, da svi žive sveto, jer tko ne živi sveto, ne može se ni spasiti. Svatko će razumjeti, kako je težko sveto živjeti čovjeku, koji je bogat, ima ženu i djecu, i još je k tomu ratnik i vojskovođa i kralj. Pa opet u životu svetoga Ferdinanda vidimo, da i takav može sveto živjeti. Dakle i ti možeš, ako prihvatiš milost Božju.

SVETA ANĐELA

Anđela se rodila godine 1470. u gornjoj Italiji kod Gardskog jezera. Otac joj bijaše Ivan Merici, čovjek veoma pobožan. Prve godine provela je u tihoj roditeljskoj kućici i bila odgojena u strahu Božjem i kršćanskoj čednosti. U njezinu srdcu se našla klica duboke pobožnosti, ali joj se vedro nebo djetinjske sreće zarana smračilo: umru joj roditelji, i ona sa još jednom sestrom ostane sirota. Njihov ujak uzme ih k sebi i otčinski se za njih pobrine. Ovdje su se mogle liepo moliti Bogu i vršiti pobožna djela. Želja za većom tišinom i samoćom potakne ih, da odu iz ujakove kuće u pustinju, gdje se sakriju u jednoj pećini. Zabrinuti ujak jedva ih nađe nakon duga traženja i blago ukori, što su ga uvalile u onoliku brigu. Djevojčice pokajavši se za taj čin vrate se u ujakov dom i počnu se sve više odvajati od svieta i tražiti svu sreću u pobožnosti i u sestrinskoj ljubavi. Ali i ovu liepu vezu ljubavi razkine smrt: Anđeli umre sestra i ona konačno spozna, da je Bog sam dosta bezsmrtnoj duši.

Anđela sestrinom smrću odriešena od svake zemaljske ljubavi stupi u treći red svetoga Franje, da se izvanjim načinom odkine od svih zemaljskih stvari i u siromaštvu i poniznosti pođe za Spasiteljem, kojega je izabrala za zaručnika. Po ujakovoj smrti vrati se u rodno mjesto Desenzano. Tu je stala prikupljati djevojčice u određene sate i obučavati ih u vjeri i kršćanskom životu. Malena ova djevojačka učionica liepo se razvila, i brzo se vidio rod od nje: djevojke su postale stidljive, čedne i čestite. O tom se pronio glas po svoj pokrajini, i Anđelu su pozvali u Bresciju, da nastavi blagoslovljeni rad.

U to se u srdcu Anđelinu porodila živa želja, da obiđe Svetu Zemlju i da vidi ona mjesta, koja je Spasitelj svojim stopama za sva vremena posvetio. U Mletcima se ukrcala i došla u Svetu Zemlju, ali je nije vidjela, jer je na putu osliepila. Za ruku vođena obišla je Jerusalem i Betlehem. Ipak je njezinu duhovnom oku bilo sve bistro

i bjelodano. Na povratku dođe na otok Kretu, gdje se mnogo štovala čudotvorna slika Razpetoga Spasitelja. Anđela se dade onamo odvesti i pomoli se pouzdano Onomu, koji je svietlo svieta, i bi uslišana njena molitva: ona progleda, jer je još trebalo da radi na slavu Božju i korist ljudsku.

Napokon se Anđela vrati u Bresciju i udari temelj novomu ženskomu duhovnomu redu i preporuči ga zagovoru svete Ursule. U ono nesrećno doba, kad su se krive nauke Luterove i Kalvinove počele širiti po Europi, odredio je Bog Anđelu i njene družice, da stanu na put obćoj pokvarenosti, koja je vladala svietom. One su se trudile zapuštene djevojke pomagati i obučavati, bolestne u bolnicama i kućama obilaziti, dvoriti i tješiti. Sveta Anđela nije svojim družicama izprva dala nikakovih posebnih pravila za vladanje, već im je preporučila primjer Kristov i njegovu savršenu ljubav. Redovnice nisu bile zatvorene u samostanu, a bile su vezane samo privremenim zavjetima. Kad je broj redovnica narastao na 76, skupiše se u skupštinu, izabraše sebi glavaricom Anđelu, premda se ona branila. Ona je pet godina upravljala samostanom onom razboritošću i ljubavlju, koja se samo u tako svetim dušama nalazi. Ona je međutim svršila posao, koji joj je Bog bio odredio. Duh joj je već težio da izađe iz trošnoga tiela. Još jednom je opomenula sestre redovnice na ljubav, lice joj se preobrazilo, i ona je usnula blaženo u Gospodinu godine 1540. Redovnička zadruga svete Anđele naskoro se pretvorila u pravi duhovni red sa svečanim zavjetima. Od svoje zagovornice svete Ursule prozove se red Ursulinski. Taj red razširi se brzo po svem katoličkom svietu. Ursulinke se još i sada bave odgajanjem ženske djece.

*

Bratovštine su bogumila, ponajviše od pape potvrđena družtva, u kojima treba da moli jedan za drugoga i potiče jedan drugoga, da vrši dobra djela i prima svete sakramente. Članovi bratovština nisu vezani na držanje evanđeoskih savjeta niti na život u samostanima. Premda su njihove pobožnosti raznovrstne, svrha je ipak svima jedna: širiti slavu Božju. Gospodin Isus je rekao: »Gdje su dva ili tri tri sabrani u moje ime, ondje sam ja među njima.« Kamo li će on više biti u skupu svojih učenika, koji se saberu u njegovo ime, da mu se mole, da mu što revnije služe i da ga sve više ljube. Budite stoga članom bar jedne bratovštine.

SADRŽAJ